

SKUPINA VOJAKOV ŽIDOVSE VERE iz Chicaga, ki služi pri marinih na Pacifiku. Slika je bila, ko se je na židovsko novo leto udeležila verskih obredov.

Anglija si ne želi združitve balkanskih dežel

POLITIKA MOSKVE JE Z OZIROM NA BALKAN S POLITIKO LONDONA V PRECEJŠNJEM NAVSKRIŽJU. — PRVA SKUPŠČINA V SVOBODNEM BEOGRADU

Hitler je prvotno trdil, da je ta vojna nastala zaradi krivic, ki se gode Nemčiji, Italiji in drugim od prirodnih bogastev odrezanim deželah.

Torej za olje in rude, za gozdove, za žitna polja, za luke in trge.

Vsi naj imajo dostop

V odgovor na to pravi en Rooseveltov proglas, da naj bodo naradni zakladi dostopni vsem za blagostanje vseh, kar je bilo med idealisti z vzdržanjem sprejeto, ne pa med realisti, ki vedo, da dokler bo kapitalistični sistem in njegov brat imperializem, bo tako, kakor je bilo.

Neglede, kako si Roosevelt res predstavlja, da naj bodo v žemelskega stvarstva v blagodat vsem ljudem, so pa karteli, ki jih kontrolirajo, pa tudi lastujejo, povsem drugačnega mnenja. Kjer so oljni vreli, tam je profit za nekoga; kjer so rude, prav tako; kjer ogromna žitna polja, pa pristanišča, recimo za primer, Sangaj na Kitajskem, tudi.

Prirodni viri ne bodo nikdar služili v skupno dobro, dokler bodo posest kapitalistične družbe. Niti tiste dežele, ki jih imajo največ, nimajo koristi od njih, ker se profiti stekajo v glavna mesta privatnih kartelov. N. pr. do sedanje vojne vzajemno v New York, London, Pariz in Berlin.

To lahko posebno dobro potrjuje Mehika, pa vse druge dežele na svetu, kjer je kaj olja, rud in drugih prirodnih bogastev.

Rusija se odločila za tekmo. Sovjetska vlada, o kateri pri-

znava, da gleda ves razvoj realistično, se je tudi odločila pogledati za prirodne vire v druge dežele, čeprav jih ima v svoji v izobilju.

Ko je vprašala Iran (Perzijo), da naj ji da, seveda proti odškodnini, oljna polja na severu, je vlada v Teheranu aplikacijo zavrnila, češ, da dokler bo vojna, se o tem ne bo menila. Ob enem je zavrnila slično prošnjo angleškega oljnega kartela — a menda le zaradi lepšega, kajti Anglija je v Perziji na oljnih poljih že dolgo utaborjena.

Sovjetski vladi je bila ta odklonitev toliko zopna, in ponižujoča, da je izposlovala "pa, dec" iranske vlade. Vse to radi — olja.

Kdo ga kontrolira?

Sovjetska revija "Delavstvo in vojna", ki velja za nekaj ventila, iz katerega izpuhtevajo misli sovjetske vlade, pravi, da kontrolirajo Zed. države 57 odstotkov svetovne oljne produkcije, Anglija 27 odstotkov, a Rusija pa samo 11 odstotkov.

Lani je ameriška Standard Oil kompanija dobila v najem

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Delavci v Italiji uvidevajo da jih kompromisi potiskajo v predfašistične razmere

Socialisti in komunisti v Rimu so imeli velik shod, na katerem so voditelji obeh strank ponovili zahtevo za takojšnje socialne reforme in za republiko. Udeležilo se ga je 25,000 ljudi.

Od teh zahtev so po osvojitvi Rima na pritisk Anglije in Amerike odnehali, ker sta obe vladi izdale odlok, da se s takimi preureditvami mora počakati, dokler ne bo vsa Italija osvobodjena. Niso pa hoteli odnehati od zahteve, da se mora dinastija, ki je fašizma v Italiji toliko kriva kakor Mussolini, odstaviti in proglasiti republiko.

Šele ko se je vrnil iz ubežništva v Moskvi komunistični vodja Palmira Togliatti in komunistom dejal, da sedaj ni čas govoriti o monarhiji ali republici, kajti ves narod se mora osredotočiti v boju za izgon Hitlerjevih čet iz Italije, je zahteva proti dinastiji padla v vodo.

Vlado so sicer dobile v roko demokratične stranke, toda je brez moči, ker mora poslovati po starem modelu in v družabnem sistemu kakršni je bil prej. Socialisti so upali, da bo nemška armada iz severne Italije kmalu izgnana in potem bo čas izvršiti izpremembe, ki jih imajo v svojem programu. Toda nemška armada svojo fronto v Italiji močno drži, medtem pa se v od zaveznikov okupirani Italiji nagloma utrjuje monarhistična klika in pa posedujoči sloj, dočim živi proletarijat v bedi. Novo italijansko armado imajo v rokah monarhistični, protisocialni oficirji.

Winston Churchill igra v tem procesu veliko vlogo. On ne zida svoje politike na idealistična gesla, kot jo Roosevelt, ampak odkrito izjavlja, da je za ohranitev dinastije v Italiji in pa kapitalističnega reda. In v vrhovnem zavezniškem poveljstvu v Italiji imajo Angleži vodilno besedo. Vse to je zelo po volji hierarhiji, ki je tradicionalno reakcionarna. Plemstvo in druga bogataška gospoda pa prireja gostije višjim zavezniškim častnikom in jih pridobiva na svojo stran. Tako je končno tudi Togliatti uvidel, da je najboljša, če se socialne spremembe delavcem in kmetom v korist izvrši takoj, ne pa z njimi čakati v nedogled. Toda zavezniško vrhovno poveljstvo bo nedvomno vztrajalo pri prvotnem odloku, da naj ostane vse tako kakor je, dokler ne bo vsa Italija osvobodjena.

Kvota šestega vojnega posojila je štirinajst milijard dolarjev

V ponedeljek 20. novembra se prične kampanja za šesto vojno posojilo v kvoti štirinajst milijard dolarjev. Od posameznikov se pričakuje, da bodo kupili najmanj za pet milijard vojnih bonдов, ostalo pa banke in korporacije.

V zakladniškem departamentu menijo, da se bo treba v tej kampanji zelo potruditi, ako se jo hoče uspešno zavrstiti. Mnogi ljudje baje smatrajo, da je zmaga blizu in sedaj ni več tolikšne potrebe kupovati bonde kot prej. Ravno nasprotno je resni-

ca. Vojna bo še dolgo draga stvar in vlada rabi denar.

Zelo veliko ljudi svoje bonde proda skoro takoj potem ko jih kupijo v tovarni ali kjer so upošleni. Tako mora vlada veliko denarja izdati takim kupcem nazaj in ima s tem le delo in stroške.

Apel vlade je, da naj vsakdo svoje bonde hrani, in proda pa jih le, če denar res potrebuje.

V kampanji za peto vojno posojilo se je v časopisju porabilo \$10,160,000 za reklamo in vlada na oglaševalce apelira,

Dobički, cene in davki naraščajo, a mezda zastaja

V New Leadru je notica o zapnem poročilu OPA (Office of Price Administration) o silnem naraščanju dobička jeklarskih družb. L. 1943 je dosegel višino 370 odstotkov. Omenjeni vladni odbor je mislil podatke o tem držati zase, pa so se vseeno izvedeli.

Več ali manj so se na račun vojne dvignili profiti drugih industrij, čeprav je Roosevelt v pričetku vojne dejal, da sedaj ne bo dopustil roja novih milijonarjev, kakršni so nastali pod Wilsonom v prejšnji vojni.

Sedaj, ko je volilne kampanje konec, se lahko pove tudi to, da ne demokratska ne republikanska stranka nista v nji udrihali po vojnih dobičkarjih, kajti od njih so jima prišli glavni kampanjski prispevki.

Delavec je najbolj prizadet, ker mu zvišanje mezde, ako ga zahteva, ovira WLB po Rooseveltovem navodilu, ko jih je "zamrznil", in pa vsled višanja cen in davkov.

Drugače v kapitalistični uredbi sploh biti ne more, neglede kaj vse objublja kandidati, kadar se potegujejo za politične službe.

KONCERT ZARJE NA ZAHVALNI DAN

Zahvalni dan je v Clevelandu ob enem praznik soc. pevskega zbora Zarja. Vsako leto ga praznuje s prireditvijo koncerta in tako ga bo imela tudi letos v četrtek 23. novembra. Poleg koncertnih točk bo podana tudi spevoigra "Čevljar baron". Koncert se prične ob 5. pop. Vstopnice so v predprodaji po 75c in 80c pri blagajni. Vstopnina samo na ples, ki se prične po koncertu, je 50c. Igral bo Vadnalov orkester.

RELIFNA VSOTA NARASLA NA \$67,000

Iz urada vojnega relifa južnoslovanskih Amerikancev v New Yorku poročajo, da znašajo prispevki v gotovini do 1. novembra \$67,114.35. Med prispevatelji je tudi precej slovenskih društev in posameznikov.

Sedanji urad tega relifa je na 465 Lexington Ave., New York 17, N. Y.

Skladišče, kamor je pošiljati obleko in druge potrebščine za odvoz v Jugoslavijo, pa je sedaj na 161 Perry St., New York, N. Y.

naj pomagajo zopet sedaj. Mnogi listi, med njimi Proletarec, pa objavljajo to oglašanje zastoj, kolikor jim dopušča prostor.

Ta kampanja bo trajala do 16. decembra in treba bo veliko zbiranja, da bo določena kvota do tega dne dosežena.

Prirodni zakladi tudi v tej vojni 'sporno' vprašanje

SOV. VLADA POSEGA PRVIČ V SVOJI ZGODOVINI V TEKMI ZA OLJE TUDI V DRUGE DEŽELE. — KRIZA V IRANU RADI ODBITIH KONCESIJ. — BOJ ZA RUDE

Balkan je v "zapadno civiliziranem svetu" veliko opravljan. Toda prav iste "zapadne civilizacije", z Anglijo na čelu, so storile vse v svoji moči, da se bi narodi v tem goratem kraju sveta, ki je strateško, pa tudi gospodarsko toliko važen, nikakor ne mogli pomagati.

Zahteve za federalizacijo

V prejšnji vojni je propagiralo pravo rešitev balkanskega problema JRZ, toda v Londonu in Parizu so rajše podprli Niko-la Pašiča in mu dovolili ustvariti temelj novi Jugoslaviji na srbski prevladni namesto na demokratski zvezi Srbov, Hrvatov in Slovencev, dočim Bolgarov sploh niso marali zraven in Macedonce pa so porazdelili med tri dežele. Tako je ideja za jugoslovansko federativno državo bila na mirovni konferenci kratkoma odrinjena. A potreba zanj pa je živel dalje. Jugoslavija taka, kakor so si jo zamisljali srbski šovinisti, ni mogla na trdna tla. Niti ji niso kaj pridali pomagali v boljše toke hrvaški nacionalisti.

Skušnje uče

Sele v tej vojni se je dogodilo, da so se med Jugoslovani posebno tam — ne v inozemstvu — pognali kvišku oni, ki vidijo bodočnost v federalizaciji države. In prvič se je dogodilo, da vključujejo tudi Bolgarijo zraven. Tako ideja JRZ zmaga, čeprav šele po dobrih 25. letih.

Osvobodilna fronta, ki ji stoji na čelu čitateljem tega lista že dostikrat omenjeni ljudje, je od vsega začetka zapisala na svoj prapor federativno Jugoslavijo, torej tako, kakršno smo v Proletarcu propagirali v prejšnji svetovni vojni. In tudi bo federativna, s priključitvijo Bolgarije vred, ako ne bo pritisk starega imperializma, ki mu pri-

vači Velika Britanija, toliko močan, da bo tudi sedanja zmaga za človeštvo zapravljena, kakor je bila prejšnja.

Churchill na stari poti

Znani žurnalista Edgar Ansel Mowrer, ki je večak v poznavanju imenov posameznih veslesil in splet njihnih tajnih diplomacij, pravi v svoji koloni, da Anglija nikakor ne želi edinstva na Balkanu, posebno pa ne takega, ki bi bilo naklonjeno Sovjetski uniji. To je razumljivo. Anglija živi od imperializma. Doma je za demokracijo, a če ji je v prid, jo drugod zatira in ovira socialni razvoj. Temu ni le Indija primer, ampak tudi Balkan, kjer ni angleški imperializem še nikdar gojil druge politike kot "razdvajaj in vladaj".

To je opisal v posebnem članku tudi prej omenjeni žurnalista, ki v glavnem glede Balkana tole izvaja.

Sovjetski prihod v Bolgarijo je potisnil ruske interese sfer daleč na zapad in ob Jadransko morje. Anglija tega ne vidi rada, pa je pohitel Churchill spet v Moskvo, od kjer je odnesel obljubo, da se bo balkanski problem reševal skupno med Rusijo in Anglijo. Amerika je torej izvzeta. Sušlja se, da je Churchill na zadnjem obisku v Moskvi pridobil Stalina za zagotovilo, da se balkanske federacije za enkrat ne bo ustanovilo. Ampak dejstva govore glasneje kakor besede.

Tito noče biti orodje Anglije

Nekega dne je Tito nagloma zapustil svoj otok na dalmatinskem obrežju ne da bi o tem obvestil koga izmed svojih angleških podpornikov in se pojavil 18. sept. v Sofiji, da je skupno

(Konec na 3. strani.)

Časopisi in radio v volilnem boju zelo veliko "zaslužili"

Koliko stane predsedniška volilna kampanja, se nikoli točno ne ve, ker poročajo o potroških samo odbori posameznih strank in pa odbori v posameznih državah. Ceni se, da se je v minulem volilnem boju potrošilo v agitaciji za predsedniška kandidata demokratske in republikanske stranke ter za druge njune kandidate precej nad dvajset milijonov dolarjev.

Zelo veliko od tega so dobili vsi tisti časopisi, ki sprejemajo politične oglase od kogarkoli, ki plača. Bogato žetev pa so imela posamezna radijska omrežja in enako vse posamezne postaje. Celoten takozvan unijski list v Daytonu je dobil od republikancev okrog \$15,000 in njegov urednik pa še posebej par tisočakov.

Več sto tisoč dolarjev je izdal časopisom in radio postajam odbor politične akcije CIO. Tudi en hrvaški list v Pittsburghu je dobro služil.

Kar se tiče "uredniškega stališča" je izmed 1,324 listov agitrala večina za Deweyja, namreč 68.5 odstotkov, 17.7% pa za Roosevelta. V volilni kampanji l. 1932, ko je bil prvič izvoljen, je agitralo zanj na svojo roko 40 odstotkov časopisja. V Chicagu sta v minuli kampanji agitrala zanj dva dnevnika ("Sun" in "Times"), trije pa za Deweyja. Silno strastno se je udeležil boja proti Rooseveltu R. McCormick s svojo Tribuno, in pa Hearstov dnevnik.

Socialisti v Franciji imeli po 5. letih prvi zbor

Bilo je dne 4. julija 1936, ko je po pariških ulicah vzklikale na stototeče delavcev. "Blum! Blum! Blum!" In Blum je postal po želji ljudske fronte in pa Herriotove stranke predsednik francoske vlade. Po Franciji so zavalovele sedeče stave, s katerimi je Blum bil v stanju izvojevati v zbornici socialne reforme, bogataši pa so hoteli vlagati svoje zlato v tujemstvu, da si ga obvarujejo v slučaju, da se dogodi popolen socialni preobrat. Ni ga bilo, toda Francija je bila razjedena od razrednega boja in v glavnem od posedujočega sloja, ki je paktiral s Hitlerjem. Ljudska fronta ni dolgo živel. Stari, vladajoči sloj se je povzpela nazaj na svoje mesto.

Nastala je vojna... In potem veliki poraz Francije. Blum je

ostal doma, dasi bi bil lahko pobegnil, kakor je komunistični voditelj Thorez, ki je ob enem tudi dezertiral iz vojne službe. Ne Blum. Nasprotovale je kolaboratorjem, ki so hoteli mir in spravo s Hitlerjem. Vlada v Vichyju ga je na zahtevo Berlina tirala pred sodnike kot krivca za vstop nepripravljen Francije v vojno s pripravljeno Nemčijo. Obravnava je bila fiasco. A Bluma je vlada v Vichyju vseeno obdržala v zaporu in ga potem izročila Hitlerju.

Blumov borbeni duh pa je ostal v Franciji. Minuli teden je spet javno zažarel, na kongres francoske socialistične stranke, ki je bil prvi po petih letih. Udeležilo se ga je, kakor poroča Helen Fitzpatrick v čiških Daily News, stotine delegatov iz vseh krajev države.

V predvojnem francoskem parlamentu je bilo 169 socialističnih poslancev. 54 izmed njih je ostalo v stranki in kljubovali vsemu. Osem drugih je v nemških koncentracijskih logarjih. Nekaj jih je umrlo. Precej je takih, ki niso mogli prenesti nemške okupacijske more in ne Vichyja, pa so klenili. Toda kar jih je ostalo, so na tem svojem kongresu dokazali, da je to stranka, s katero mora računati vsa Francija in ves svet. Zborovalci so imeli pred seboj težavne probleme. Francija je bila pohojena, izdana in degradirana. In francoski socialisti so tudi Francozi, ne samo mednarodni socialisti. A vendar, sklenili so delati za socializem, ki pa ga bo mogoče zares ustvariti le če se saj vsa Evropa izreče zanj. Francozi vedo, kaj je medna-

rodnost. Tudi vprašanje glede odnošajev s komunisti je bilo važno. Socialisti bi radi, da bi se komunistična stranka oslonila na samo sebe, ne pa počela, kar je storila l. 1939, ko je kar iznenada z ozirom na pakt med Moskvo in Berlinom izjavila, da je to imperialistična vojna, ki ni vredna delavske podpore. Zato je Thorez pobegnil in šele nedavno dobil od de Gaulleja dovoljenje, da se sme povrniti v deželo, katero je zapustil v najkritičnejši uri.

Ako se bo francoski proletarijat obeh strank zedinil, bo reakciji vzlic pomoči, ki jo ima od angleškega in ameriškega kapitalizma, težko spraviti Francijo v stari sistem, in francoski socialisti so na tem svojem zborovanju sklenili, da se to nikdar več ne zgodi.

Cleveland, O.

Koncert "ZARJE"

na Zahvalni dan 23. nov. v SND. Pričetek ob 5. pop. Na programu spevoigra

"ČEVJAR BARON"

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inostranstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Kaj je v teh volitvah delavstvo pridobilo?

Politični odbor CIO se ponaša, da bi bil izid volitev 7. novembra marsikje in v marsičem drugačen, ako bi on ne posegel v kampanjo. In je bil zares v nji tu pa tam veliko bolj ognjevit kot pa narodni odbor demokratske stranke ali njene lokalne politične mašine.

Republikanci, ki so pred volitvami pripovedovali, da bo kampanja CIO in "komunistov" demokratom več glasov odbila kot pridobila, sedaj tolmačijo, da je v severnih državah, kjer mu priznavajo skupno en milijon glasov večine, v južnih pa dva milijona, zmagal le s pomočjo agitacije in kampanjskega sklada CIO in v New Yorku poleg s pomočjo CIO posebno z glasovi delavske stranke (American Labor Party) ter nove liberalne stranke (Liberal Party). Na prvi je dobil Roosevelt in ostali demokrati tikel nad 484,000 glasov, na drugi pa okrog 320,000. Te tri skupine so mu v državi New York, ki ima največje število elektorjev, dale večino, ki je bi demokratska stranka sama v nji ne zmogla. Liberalna stranka v New Yorku je potrošila v kampanji za Roosevelta in ostale demokratske kandidate četrto milijona dolarjev. Kampanjski odbor CIO je moral s svojimi sredstvi vsled postave, ki prepoveduje direktne prispevke unif in korporacij za volilne agitacije, precej žonglirati, a je nedvomno potrošil veliko vsoto, čeprav ne pet ali osem milijonov dolarjev, kakor so vpili republikanci.

V Detroitu, v Chicagu in sploh v vseh drugih industrijskih centrih, kjer so unije CIO močne, so vodile kampanjo z večjim ognjem kakor pa direktni odbori Rooseveltove stranke. In dasi Rooseveltova večina po odstotkih oddanih glasov ni impozantna, jo je izven južnih držav dobil največ v industrijskih mestih. U. P. je izračunala, da je bilo oddanih za Roosevelta nekaj nad 53 odstotkov glasov in 46 odstotkov za Deweyja. Po cenitvi iste agencije so dobili kandidati manjšinskih strank (Norman Thomas, in pa kandidata SLP ter prohibicijske stranke) okrog pol milijona glasov.

Bivši milwauški župan in mnogo let eden glavnih vodij socialistične stranke, ki je kandidiral v Wisconsinu za gubernerja na demokratični listi, je dobil okrog 500,000 glasov in republikanec Goodland nad 660,000.

V petem kongresnem distriktu v Milwaukeeju, ki ga je v času prejšnje vojne zastopal pokojni socialist Victor L. Berger, je bil 7. nov. izvoljen Andrew J. Biemiller. V frakcijskem boju v socialistični stranki je deloval s Thomasovo-Kruegerjevo-Senierjevo skupino in nekaj časa po preselitvi iz Chicaga tudi v Milwaukeeju, a sedaj je on, kakor Hoan, kandidiral na demokratični listi. Oba sta v kampanji zatrjevala zvestobo delavskim in splošnim ljudskim koristim, toda socializma kajpada nista omenjala, še manj pa ga propagirala.

V Michiganu je imela nekaj kandidatov v kongres in v legislaturo nova Michigan Commonwealth Party.

Progresivna stranka v Wisconsinu, na katero so liberalni krogi pred leti zidali velike upe, je 7. novembra revno izšla.

V Minnesoti so se ostanki bivše Farmer-Labor stranke združili z demokratsko in nastopili v volitvah skupno z njo.

Demokratska stranka je torej zmagala, dasi njeni republikanski kritiki pravijo, da to ni več "demokratska", ampak mešanica raznih skupin, posebno pa je sedaj postala odvisna od politične akcije CIO.

Eno je vredno vprašati: Ker so delavci vložili v minulo kampanjo toliko truda in finančnih sredstev, ali so kaj pridobili, in koliko? Sidney Hillman je mnenja, da veliko. Graditelji omenjenih dveh liberalnih, oziroma delavskih strank v New Yorku mislijo isto. Ponašati se z glasovi, dasi so bili oddani na njuni listi za kandidate druge stranke. Novi kongresnik Biemiller v Milwaukeeju je tudi lahko zadovoljen.

Glavno zadovoljstvo liberalnih krogov je, ker je propadla nekaj izolacionistov in brezobzirnih sovražnikov Rooseveltove vnanje politike — med njimi kongresnik Fish v New Yorku in senator Nye v No. Dakoti.

Ampak čez kakega pol leta — morda še prej, bo v kongresu vpitja in predlogov proti delavstvu kot ga je bilo, in uvidelo bo, da bo moralo prijatelje, ki jih je izvolilo, prositi in urgirati, da mu ostanejo prijatelji tudi potem ko sklepajo o postavah, ne samo v volilni kampanji.

In med tem pa se bo — tako mnogi obetajo, ali pa samo upajo, osnovala marsikje lokalna delavska politična stranka in nato vse skupaj v eno. Morda bo tako. Delavstvo v Kanadi in drugod po svetu smatra, da do neodvisnega delavskega političnega gibanja v Zed. državah mora priti, ker ga zahteva zgodovinska nujnost in pa — ker se potreba zanj med ameriškim delavstvom samim čezdalje bolj čuti! Dokaz tej potrebi je, da so se unije udelestvovale v minuli kampanji bolj kot kdaj prej in pa da mislijo ostati v politični akciji.

ZAVEZNIKI SO V FRANCJI in na ostali zapadni fronti ujeli že 600,000 Nemcev. 400,000 izmed njih je ujela ameriška armada, ostale pa angleške, kanadske in francoske čete.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Lovcem

Moj oče je hodil na lov. Zato mi bodi dovoljeno, da po svoje posežem v lovski revir in brevir. Opažam namreč, da se zadnja leta lovska pošast precej razpreza po našem časopisju.

Pošast, da! Pogledano s stališča uboge divjačine so nekateri lovci hujši nego legendarni zmaji. Zmaji so bili nevarni le svoji neposredni okolici. Lovci se pa peljejo z vlaki in z avtomobili in si iščejo žrtev celo že z daljnogledi. Od industrije imamo sadcve, ki jih lahko obrnejo v dobro ali v slabo. V vojni so zlo in na lovu so zlo; drugo pustimo na stran.

V vojni imaš pred seboj sovražnika; rada ali nerada, primorana sta oba — ti in on — da si strežeta po življenju. Na lovu ...

V vojni skrbe za ranjence; rane jim obvezujejo, jih zdravijo in jim strežejo. Kdo obvezuje obstreljene živali, kdo jih zdravi in jim streže?

Ampak! Človek je vendar človek; žival pa je samo žival. Da, ali tudi žival ima samo eno življenje in eno zdravje, oboje ljubi prav tako, kakor jaz ali ti, in bolečine občuti, kakor jaz ali ti. Bolna žival pa je večja sirota, kakor jaz in ti skupaj. Ali na to se še vrnem.

Zdaj sledimo lovcem. Na karkalo gledata. Evo, vidim ga ... Predalec je še ... Lovci se previdno bližajo. In potem: Streljaj! Krščen Matiček, streljaj! Če zadeneš, prav, če ne, ne ... Hurej! Padel je! Srnjak je padel! Teči, ki hitreje, ta hitreje.

Prikolovratijo bliže. Tu neke bi moral ležati. Srnjaka ni. Praskanje za ušesi. Saj smo ga vendar videli, da je klecnal na kolena ... Evo tukaj kri! Kriiii! Ahaaa! Pa sem ga le zadel! Sem ga A falil ... Prekleta smola ... To je danes že drugi! V tretje gre rado ...

Če bi bil sneg, bi živali lahko sledili, pa je kopno ... No, malo pogledmo le; če je težko obstreljena, je morda kje obežala ... In trapajo dalje, ločeno ali skupaj, iščejo plena, ki jim je ušel, in novih žrtev.

In ko se zvečer gostijo doma z gulazi in klobasami, jim je žal edinole to, da so se morali prazni ali skoro prazni vrniti, kajti lepo bi se bilo trkati na lovske čast.

Nobeden pa ne pomisli na brezupnost ranjene živali, ki se bo mučila, dokler je od bolečin, najčesteje pa od glada, ne reši smrt.

Zdaj preidem na mojega očeta. Bil je miren, molčeč tuhtajoč kmet. Bog sam si ga vedi, odkod in po kom je dobil lovske strast. Kakor ni nikoli imel ne časa, ne denarja na pretek, toliko je moralo biti tega in onega, da je s plačano lovsko pravico v žepu in s puško na rami odmahal včasih od doma.

Malokdaj se je pridružil drugim lovcom. "Ta? Ta je morilec, ne pa jager!" Tako se je bil o nekom izrazil. Ali: "Kdo bi z njim, ko ima pa sabo svojega petoliznega krvoloka." Petoizni krvolok je bil namreč lovski pes. Vse pse je imel rad, edino lovske je zaničeval in sovražil.

Važne datume si je zaznamoval v pratiki. Datume za lovske

sezone je nosil v glavi in jih ni nikdar prezel ali zgrešil. Bil je izboren strellec. Sama sem vide-la, kako je pomeril na sosedov vrt, pa sestrelli skobca s kokosi. Skobec se je zvrnil, kokoš pa je vsa oskubena odkodokajala pod skedenj.

Polhi so se strašno namnožili in nam delali škodo. Pojdi, mi je dejal, pomagala mi boš s svojimi očmi. — Poljši dan, kakor veste, se začena šele z mrakom. — In sem šla. "Tukaj je eden, visoko nad nami na veji," sem kazala očetu na oreh. Polh se res ni gibal, toda videla se mu je sama drobna, okrogla glavica. Oče je pomeril, ustreliš — emok! — nam je padel polh tik pred noge. Pogodil je drobno, majhno glavico visoko na orehovi veji.

Se me je jemal s seboj, ali polhom se ni bilo več bati mojih oči ...

Brat moj je odrasčal in rastla je tudi skušnjava za očetovo dvocevol. Bil je dvanajstleten fant, ko se je zopet z očetovo puško izmuznil iz hiše. Toda oče je zaslišal oddaljeni strel in je šel pogledat na steno — puške nikjer.

Prestregel je brata, oziroma sina svojega pred hišo. "Streljal si; prinesel pa nič?" je dejal dokaj mirno. Brat, meneč, da se je oče naposled vendar udal v španjovijo glede puške, se je ovselej bil pobahal: Ampak nekoliko sem pa zajčka le nacesal, čeprav mi je ušel ...

Morali bi videti očetovo žilo na čelu, kako se mu je napela. "Na živalih se boš vadal streljati?" je zakričal. "Prav. Tu imaš našega psa. Odpelji ga in ga ustreliš!"

Prestrašeni smo se spogledali. Ali se očetu meša?

"Ne moreš? Ha?" je kričal dalje. "Smili se ti. Zato ker je naš, tvoj! Zajec ni naš, ni tvoj, zakaj bi se ti smilil? Naj se muči, saj je samo zajec. Z nožem bi ga ne hotel raniti, pa ga nato spustiti. S flinto pa? Mar od flinte ne boli?"

Matj je hotela posredovati. Pa se je oče še bolj ujezel. "Kar jaz vzamem na cilj, pade!" je grmel. "Jaz se nisem nikoli vadal na živih živalih. Jaz ne sprožim nikdar, če nisem do kraja siguran. Po meni ni ranjenih živali. Videl sem pa takih rev več. Na kalcih sem našel srno. Ležala je, vse štiri od sebe. Vzdigniti se je hotela, ko me je zagledala. Pa ni mogla. Okrog nje je bilo vse prekopano, nobene travice več nikjer. Suha rebra so se dvigala in padala. Dihala je težko in stokala, ko človek. Oči je imela odprte, ali udrtje in pod očmi vse mokro. Stopil sem bližje. Zdaj šele sem videl. Obstreljena je bila na križčah, pa se ji je zagnojilo. Črvi so se plazili po nji in mravljinici in kaj znam, kaj še vse poleg roja muh in obadov. In na stegnu je imela še eno debelino. Z luknjico v koži. Pri sebi sem imel samo britvo. In ..." Odmahnil je z roko, pa odšel na dvorišče.

Nismo si upali pogledati v oči, pa smo gledali za očetom. Matj se je oglašila: "Ne, ne, niso vsi jagri enaki. Nekateri pustijo srce doma, naš oče ga pa vzame s sabo. Sin, uči se po njem! Ali pa se puške ne dotakni več."

Mislím, da mi ni treba več dostaviti.

ANGLIJA SI NE ŽELI ZDRUŽITVE BALKANSKIH DEŽEL

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ogromna nedotaknjena oljna polja v Saudi Arabiji, kar se je Angliji zelo zamerilo, no, in potem so zmešetarili, da je bila tudi ona pripuščena v kompanijo. Kako se dobe take koncesije? Največ olja je v takozvanih primitivnih deželah. Oljni magnat iz Amerike ali Anglije začne s svojimi agenti gostiti vladarja, njegove dvorjane, pa ministre in druge, ki bi ulegli hoditi v napotje. Odda se nekaj daril in pogodba je gotova. Toda kaj pa, če nastane nova vlada, pa bi jo preklicala?

O tem se je šlo lani tudi glede kontrakta naših oljnih magnatov s sultanom v Saudi Arabiji. Washington je poklical sem ondote ministre, pa nekega vodilnega paša in jih gostil. Tako je bila pogodba sklenjena ne samo med našo oljno družbo, pač pa tudi med ondoto in našo vlado, da mora biti kontrakt "točno respektiran". Ako ne bo, tedaj se seveda pojavi stari klic o "ameriških interesih", ki jih je treba braniti.

Rusija se odločila delati tudi "zunaj"

Vstop Rusije na Balkan, na Čehoslovaško, njene ambicije po privilegijih v Mandžuriji in po pridobitvi Port-Arthurja, in nedavno njena zelo odločna poteza za pridobitev oljnih polj v Perziji so dokaz, da je v tekmi za ta bogastva ena država na svetu več in da se je odločila tekmovati ne samo po starih kapitalističnih - imperalističnih pravilih, ampak da ji bo v tem tudi socialna propaganda dobro služila. Kadar pade vlada v Iranu zato, ker ne dovoli kakih tuji državi oljnih koncesij, si lahko predstavljamo, kako so se vedno tu vsi taki vzroki, ki povzročajo vojne.

Newyorški pomožni odbor apelira na JPO-SS

Odbor jugoslovanskega reliefa v New Yorku je v resoluciji, datirani 7. novembra, apeliral na JPO-SS, da naj prisloži s svojim religinim skladom Jugoslaviji takoj na pomoč, in omenja, da je to storila HBZ, ki je doložila, da bo šlo iz njenega religinog sklada za \$180,000 potrebščin v Jugoslavijo s prvo ladjo. Resolucijo z apelom so podpisali člani newyorškega pomožnega odbora v Brooklynu Joseph Zaverntnik, Mike Pirnat, Jennie Padar, Hedy Pellich, Jacob Cerar, Thomas Bertok, Anna P. Krasna in Ignac Musich.

Slednji dodaja, da čimprej se bo ladjo napolnilo, manj bo stroškov, ki bi znašali zanjo, dokler bo v pristanišču tisoč dolarjev na dan.

Odbor JPO-SS, na katerega navedeni in drugi apelirajo, da bi iz svojega sklada takoj pomagal, je imel svojo sejo 19. oktobra, a ni prišel do soglasja, ker jih je bilo polovico za in polovico proti. Drugo sejo o istem vprašanju je imel v torek 14. novembra.

Nazadovanje porok

Septembra t. l. se je v mestih z nad 100,000 prebivalcev poročilo 42,000 parov, ali 13 odstotkov manj kot septembra lanske leto.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

To kolono sem pričel pisati 7. novembra. Na političnem polju je tega večera zavladala tišina. Vse pa je napeto pričakovalo, kako je narod spregovoril — komu je poveril mandate.

Kako so se to noč počutili razni kandidati, si lahko predstavljamo. Marsikomu je bila ta noč brez spanja, in mogoče še potem noč ali dve. In poleg tega še tista mrzlica, katero občutijo ob takem času, ki pa jo je težko razložiti.

Da je bila minula kampanja precej umazana, tega sedaj nihče ne oporeka. Sumničilo in lagalo se je na vse pretege. Človek je v resnici vesel, da je končno vendarle zavladala tišina. Koliko se je potrošilo denarja, bomo zvedeli pozneje, a nedvomno milijone.

Obletnica revolucije

Na dan, ko so pri nas ljudje glasovali, so v Moskvi gremeli topovi in enako v vseh večjih mestih Rusije. Začelo se je 28. leto po sovjetski revoluciji in dogodek so zaeno praznovali s proslavitvijo zmag in osvoboditve okupiranega dela Sovjetske unije. Kot je dejal v svojem govoru Stalin, 8,590,000 Nemcev ujetih, ali pa ubitih v Rusiji. Proti tem številkam je bila velika Napoleonova armada navadna bagatela.

Tri leta nazaj ob tem času so stale Hitlerjeve armade pred Moskvjo. Firer je bil prepričan, da je dosegel tisto, kar se Napoleonu ni posrečilo — zdrobiti Rusijo. Ampak v teh treh letih se je veliko dogodilo in spremenilo. Rdeča armada je pred Budimpešto in Varšavo. Osvobodila je Beograd in prodira po Čehoslovaškem. Napada v Južni Prusiji, dosegla je Norvežko in porazila Finsko in Rumunijo. Ko je stalin omenjenega dne oznanil neizogibni poraz Nemčije in fašizma, je mislil na vse te sovjetske in druge zavezniške zmage. Omenil je drugo fronto na zapadu, brez katere bi bilo Rusom nemogoče Nemce tako hitro iztirati s svojega ozemlja. Omenil je strahoviti poraz Nemcev v zadnji poletni ofenzivi in končno poudaril potrebo enotne fronte tudi potem, ko bo dobljen mir. Da, Rusija in ves svet je lahko ponosen na njene uspehe.

Jugoslavija

Titova osvobodilna armada dela počasi in sistematično. Korak za korakom potiska fašistične razbojnice s svoje zemlje. Beograd, Bitolj, Dubrovnik, Split — drugo za drugim padajo mesta, vasi in trgi osvoboditeljem v roko. V tem načrtu ni samo osvoboditev Jugoslavije, kajti rdeče armade se razlivačo daleč tja po ogrskih ravninah. Do Dunaja ni več daleč.

V zadnji številki revije Life je zelo zanimiv ilustriran opis napada in dinamitiranja litijskega mosta preko Save. Članek je spisal in ga opremil s svojimi fotografijami vojni poročevalec John Phillips. V njemu slika pohod petnajste brigade, v kateri so bili Slovenci. Phillips ima v svojem članku precej slovenskih izrazov, ki so vsi pravilno zapisani. Pohod te brigade v od Nemcev zasledeno ozemlje je trajal več dni. Začel se je 19. sept. in končal 23. sept. V opisu omenja tudi nekatere vasi, n. pr. Šmartno, kjer je tabarila nemška postojanka, in trg Litijo. Blizu nje je tisti most, ki je bil pogin v zrak. Mene je ta opis posebno zanimal, ker je moja rojstna vas Sv. Križ pri Litiji, nedaleč od pozorišča tega boja. Omenjena je tudi vas Klanec, ki je v bližini moje rojstne vasi. Ampak klancev je veliko pri nas. Na sliki je tudi skupina precej starih nemških ujetnikov, ki so jih ujeli partizani. Phillips pravi, da so bili zadovoljni, ker zanje je bilo vojne konec, čeprav so jim partizani pobrali njihove čevlje in uniforme in jim v zameno dali svoje strgane cape. V tem oddelku partizanov se je nahajal tudi ameriški stotnik James Godwin, ki je bil pozneje v Litiji ranjen v nogo. Ta uspešen napad je bil izvršen s pomočjo zavezniških bombnih letal.

Dunaj

Ker sem že prej omenil to mesto, naj še dodam, da njegovo

vo cesarsko veličanstvo v Lisboni nestrno čaka, kdaj ga njegovi podaniki pokličejo na Dunaj. Ta mladi Habsburžan, ki se je s svojima bratoma potepal po Ameriki ne da bi jim bilo treba v armado, misli, da je sedaj čas, ko se mu je treba potegniti za "vladarske" pravice. Ali verjemite, on ni edini, ki se mu sanja o prestolu. V svojih ambicijah ima mogočne podpornike in to ne samo v Vatikanu.

Kraljevski in cesarski prestoli morajo res biti nekaj silno privlačnega, ko človek gleda to razno kraljevsko svojat, ki je raztrešena po svetu in spletkarije ruje, kako bi spet zlezla nanje. Teh prizadevanj za krone bo še precej v Evropi.

Pri nas

V četrtek 2. novembra je obdržavala postojanka št. 5 Šansa v dvorani SNPJ v Chicagu shod, ki je bil v naglici sklican. Odzvalo se je komaj kakih 75 oseb, a rezultat je bil dober. Nabralo se je v jugoslovanski relief nekaj čez \$600, kar je zadovoljiv začetek. V nedeljo 5. nov. pa se je moja malenkost udeležila skupnega shoda Hrvatov, Srbov in Slovencev v Milwaukeeju. Bil je dobro obiskan in rezultat nad vse dober. Nabralo se je za omenjeni relief čez sedem tisoč dolarjev. Govornik je bil neki jugoslovanski mornar, čigar ime na si nisem zapomnil, potem ena ženska, zelo dobra govornica, ki je uposlena pri HBZ, Mary Mrnjec, in moja malenkost, ki je nadomeščala s. Franka Zaitza. On se zaradi zaposlenosti pri koledarju ni mogel odzvati.

Bilo je v resnici lepo gledati, kako so padali petstotaki, tristotaki, stotaki in manjši zneski. Ljudje so vedeli, da je čas pomoči sedaj. Nabiranje živil in obleke je tam v polnem zamahu. Da, Milwaukeečani so lahko ponosni na svoje delo.

Tudi pri nas v Chicagu se dela s polno paro. Denar in obleka prihaja. Naše ženske pridno šivajo in pripravljajo stvari za pošiljatev. Kot izgleda, vemo sedaj vsi, da je čas besed minil in je treba dela in akcije. Kdor more naj gotovo prinese kaj obleke, obuvala ali toplo spodnjo obleko. To ni miloščina, temveč naša dolžnost. Sprejema se vse: otroško obleko, perilo, površnike, suknje, ženske lahke in tople obleke, milo, kavo v kositrnih posodah, enako druga konzervirana živila. Zbiralni prostor v našem okrožju Chicaga je na 3936 W 26th St., nasproti Sansovega urada, v poslopju Atlantic teatra.

Rezultat volitev

Volilni govori skozi cele tedne in potem poročila dva dni o izidu volitev so hvalabogo utihnili in človek spet lahko odpre radio ne da bi mu bilo treba poslušati slamnate jeremijade kandidatov. Dewey je poražen in precejšnje število drugih reakcionarjev. V Ohiju je bil izvoljen za gubernerja Slovenec Frank Lausche.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Tolè mi ne gre v glavo?

Zakaj je od delavstva lažje dobiti denar za kapitalistično kakor pa za delavsko stranko, to mi nikakor ne gre v glavo.

POVESTNI DEL

FRANCE BEVK:

BEG PRED SENCO

(Nadaljevanje.)

Previdno je tipala mojo notranjost, da bi odkrila globočino mojega nagnjenja do Lojze, a ni mogla do dna. Iskala je besede, s katerimi bi bila brodira po Lojzini preteklosti, ni jih mogla najti.

To stanje je bilo za gospo nezno. Čutil sem, da si je pogosto želela, da bi ji ne prišel več pred oči. In vendar se je vzradostila nad srečanjem z menoj. Zdelo se mi je, kakor da se šele sedaj nahaja na razpotju vsega dosejanega. Bil sem krut. Na dnu mojega žolca se je tresel droben smeh in trepetal v vsem drobovju.

Kolikokrat sem želel ljubezni. Pisma, ki mi jih je pisala Lojza, so bila redka, popisana z veliko, poosevno pisavo na treh straneh. Vsebovala so mrzla upanja. Nič drugega. Malo toplot, manj ljubezni, kot sem je želel. Takrat sem pisal svoja najdaljša pisma, svoje najtežje besede. Ne vem, ali so bile besede napisane nji ali kateri drugi, ki je želelo in pričakovalo moje duševno stanje. Katerikoli drugi ženski, ki sem jo srečal pozneje, ali ki je nisem srečal nikoli. Ta pisma so bile roke, ki so molele iz potopa gnusobe, iz tihega natolcevanja moza, iz mojega krutega ljubosumnja, iz cinične laži, iz krivih priseg moje ostarele ljubice.

Zdelo se mi je, da so na moja pisma tudi Lojzina pisma drugače zavonjala. Pozimi je bilo, ko mi je poslala v pismu stisnjeno cvetico, ki je zavonjala še tedaj, ko sem pretrgal zavitek. Iz južne Italije je bila. Beseda, ki je spremljala cvetico, je bila žarka.

Ko je nastala pomlad in niti ena steza ni nudila počitka mojemu nemiru, je prišlo pismo:

"Tvoja sem. Vrnem se. Misli name!"

Stal sem na soškem mostu in bral pismo tretje. Nato sem trgal lističe in jih metal v vodo, kakor da držim ivančico med prsti.

Zakaj se je odločila zdaj? Ali se je ta hip nekaj pretrgalo med njeno preteklostjo in sedanjostjo, da je njeno srce padlo na moje rame?

Priklik sem iz spomina vse, kar je bilo, vse besede in daljne misli in sem prišel bolan domov.

V enoličnosti, v hrepenenju in tihih mukah je minevalo leto. Bil sem naveličan mesta, ljubezni, gneha, laži in knjig, vsega, vsega. Celo polja in Soče, jasnine in lepote zemlje. Zaho-

telo se mi je nekaj drugega. Od počitka željna duša bi bila objela Sibirijo kakor svojo rodno sestro. Učil sem se. Tiste dni sem poznal na vse. Lojza mi je pisala, da se vrača. Celo na to sem poznal.

Vse hladne večere in vsa hladna jutra sem preležal pod ne-

bom in gledal bežeče besede, ki sem jih moral ujeti za življenje.

Ko je prišla Lojza, sem se jedva dotaknil njene roke, jedva sem izrekel besedo. Čutil sem, da mi bi se srce in da se je nekaj izpremenilo v meni, ko sem jo zagledal. Vendar je bilo grlo zaprto. Vsega nisem mogel povedati; tudi njena usta so bila zaklenjena in niso razodela ničesar...

Človeška modrost je majhna, komaj za pritlikavca jo je. Ko stoji človek pred prepadom, se mu zdi strašno velik, ko je prepad za njim, se mu zdi smešen in velikega strahu nevreden. Ne vem, če je treba radi te malenkosti za mlade ljudi toliko tesnih trenutkov, toliko izgube lepote življenja.

Ne da je človek storil bogve kakšno delo, je vesel, ampak zgolj radi tega, da je za njim strah, ki za človeka ne pomeni ne možganskega ne srčnega mejnika.

V meni je bila radost dvojna. Bil sem svoboden. Črna senca za menoj bo ugasnila, hodil bom pota, ki bodo obsijana od vseh strani. Nič mi ne bo ukazoval: Tu ležite! Tu poljubite! Pijunek na vse!

Tako čudovito mi je žarelo obraz, da se je gospa Fani preplašila pred njim. Sedela je na skrinji in mi strme gledala v oči.

"Jaz vas vseeno ne bom pozabila," je dejala nezmišljeno, kakor da me je življenje s silo odtrgalo z njenih prsi.

Zasmehal sem se. Ona pa je pomračila oči in ni mogla zatajiti:

"Ne obešajte se na ženske!" Senca, senca! Je šlo skozi mene. Prekleta senca!

Krohotal sem se vseeno. Ne samo nji, vsemu, življenju, usodi. Bil sem pijan in prešeren. Zdelo se mi je, da je čas in prostor, ki je med mano, ves moj in ga moram razpisati po poljudnosti na desno in na levo...

Stopil sem na ulico. Zalosten pogled je šel za menoj. Lojza mi je nagnila glavo na ramo. Šla sva med žita, ki so bila najina postelja in najina odeja. Skrijanec je zletel v zrak... zavriskal sem.

Nisem videl ne dneva ne Lojze ne žita in ne steze; občutil vedel in slišal sem samo eno, ki je bilo nedopovedljivo sladko in silno... imena pa mu še danes ne vem.

Lojza se mi je pripeljala naproti. Sestajala sva se v kraju, kjer sva bila varna pred radovednimi pogledi. Od kolodvora je peljala zlozna samotna pot do vasi, ki je nikoli nisva obiskala. Po tej poti sva hodila gori in doli, kakor bi merila minute svojega življenja. Korak je šumel v drobnem pesku, beseda je bila svobodna in glasna.

Ko bi bila morala izpolniti

obljubo, nama je bilo težko. V enem hipu ni bilo mogoče vsega razvozlati. Odlasal sem z vprašanjem. Lojza ni spregovorila prva. Odlagala sva katastrofo, ki sva se je bala.

Turobna megla je ležala v dolini in dušila prsi, nisem se mogel premagati. Ustavila sva se sredi poti, Lojza je zatrepetala; vedela je, kaj pride.

"Lojza," sem dejal pol svečano. "Ne odlašajva! Povej in laže nama bo."

Dekle je pobledele in pogledalo na peščeno pot. S konico desnega čevljička je brskala po pesku.

Moj pogled je bil mračen, tsem spoznal po njeni besedi in po njenih ustnih, ki so trepetale pred menoj.

"Pojdiva še par korakov," je odlašala v neskončnost, kot da se bližava meji pozabljenja in tam ne bo treba priznati ničesar več.

Prestopil sem še samo par korakov in ko sem se ustavil, je stala že tri korake proč od mene. Gledala me je ponižno, usmiljenja so prosile njene oči. Vendar sem se zdel majhnega pred njo. Ta občutek je bil zame grenak in me je dražil do blaznosti, kakor da se ta ženska norčuje iz mene.

Saj se ni norčevala. Vendar sem stisnil zobe, prvič se je zarezal srđ nad njo v moje srce. "Če ne poveš..."

Beseda ni bila izgovorjena. Lojza jo je poznala v glavnih obrih do konca in se je zašila pod njenim bremenom.

Zastokala je: "Vprašaj, saj ti bom povedala..." Saj ti ne mislim prikriti ničesar... Sama ne morem govoriti..."

Prišel sem najgorenkejšo službo izpovednika ženske. Hotela bi, da je že vse povedano in se beseda ne more iztrgati iz grla... Brskanje po življenju kakor po krami, stikanje po preteklosti... Kakor da bi hodili v temni noči z nogo tipaje čez prepad.

Odgovarjala je počasi, zlog za zlogom. Iz njenih oči in z njene obraza sem bral muko. Bila je vseeno manjša, kot da bi povedala vso resnico hkratu v obraz.

Iz razbitih zlogov njenih besed sem jedva mogel razbrati pravi zmisel njene izpovedi. Človeku, ki jo je izbral za ure omame, je bila rodila otroka. Nato se je vrnila domov. Ko je prišla v drugič v Italijo, je bil otrok že mrtev. Vez, ki jo je spajala s človekom, ki je bil oče njenega deteta, je bila pretrgana. Izpljunil jo je, da se je morala vrniti.

(Dalje prihodnjič.)

PRIRODNI ZAKLADI TUDI V TEJ VOJNI 'SPORNO' VPRAŠANJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

z rusкими zastopniki prisostvovali pogajanjem za premirje z Bolgarijo.

Radio Sofija, ki je popolnoma pod sovjetsko kontrolo, pa od tedaj dalje kliče narode v "jugoslovansko federacijo". Dokler ni šel Churchill v Moskvo, je sofijski radio klical celo grški del Macedonije v jugoslovansko federativno državo.

Taka tvorba nove jugoslovanske države bi potisnila Srbe, ki se ne ogrevajo za Tita, v manjšinsko narodnost. Dosedaj so bili v Jugoslaviji prevladajoč narod.

Nekaj pregleda zgodovine

V Ameriki je malo znano, kako potekajo stvari na Balkanu. Junija je Bolgarija, uvidevala, da je tepena ne da bi bila faktilčno v vojni, vprašala Angleže in Američane za premirje. Dobil je dovoljen odgovor in avgusta je odšla v Kairo bolgarska delegacija na podrobna pogajanja. Anglo-Američani so zahtevali med drugim, da Bolgarija pretrga diplomatske zveze z Nemci in pože Hitlerjevo armado iz Bolgarije. Premier Bogrianov je odvrnil, da vse, kar je Bolgarija pripravljena storiti, je proglasiti nevtralnost. Ker ni uspel, je odstopil in novo vlado pa sestavljen Konstantin Muravjev, ki je ob enem odobril zavezniške zahteve. Moskva je bila o vsem tem točno obveš-

V PREDMESTJU BRADLEY GARDEN v N. J. so v stanju vzdržavati le prostovoljno gasilno društvo. Vsled zaposlenosti moških se je odločila vršiti gasilsko službo skupina deklet.

na ne da bi kaj ugovarjala proti pogojem. A kar iznenada pa je od Bolgarije zahtevala, da naj napove vojno Nemčiji. In potem, ne da bi obvestila London in Washington, je napovedala vojno Bolgariji in po 99 urah je bila zasedena od ruskih čet. Bolgarija se je podala in Stalin je sprejel njeno prošnjo za mir, pogojno, da si ustanovi novo vlado. Ubojstvo je bila tik nato v Sofiji izvedena "narodna revolucija" in od tedaj se stvari kar gladko razvijajo.

Bolgarija kakor zaveznica

Rusija z novo bolgarsko vlado ravna kot da je ta dežela (Bolgarija) naša zaveznica. Bolgarske čete so inkorporirane v sovjetsko rdečo armado in radio Sofia poudarja ne le jugoslovansko temveč tudi balkansko federacijo.

Tako je zavezniška vloga na Balkanu prešla misteriozno v ruske roke, čeprav Sovjetska unija ni bila v vojni z Bolgarijo do zadnjega dne, ko se je hotel podati Angležem in Američanom. Ameriški uradniki, ki monotonično ponavljajo, da po tej vojni ne sme biti sfer vpliva, molče. Angleži, ki so zavržli Mihajloviča v prilog komunisti Tita, se čutijo užaljene. In to je bil vzrok, čemu je Churchill po-til v Moskvo. Na eni drugi način je Ruse odvrnil od zahtev po grških teritorijih za Bolgarijo in pa za odločitev proglašanja federativne države. In, ob enem pa, da se bo balkanski problem reševalo sporazumno med Londonom in Moskvo.

Ampak zdi se, da se bo federacija kmalu uresničila. Tako Mowrer. Da-li se bo vera v ustanovitev jugoslovanske federacije zares uresničila, torej odvisi od Rusije. Kar se tiče Angleže, ni zanjo. In še manj pa Vatikan in drugi reakcionarni, imperialistični krogi. Tudi v Washingtonu nima opore.

Nekaj drobiža

Chicago, Ill. — Politična akcija CIO je bila v minuli kampanji za unijsko gibanje nekaj novega med nami. Pred tedni sem dejal, da spadajo s tako politiko v kindergarden. V prihodnjih štirih letih pa bodo morali iti v šolo, da se v nji nauče agitirati za svoje namesto za druge kandidate. Upam, da ko bodo graduirali, se bodo lotili organizirati svojo delavsko politično stranko in s tem za ljudske koristi. Prepričan sem, da če bi oni imenovali Henryja Wallacea za svojega voditelja, bi dosegel za delavsko maso v Ameriki v nekaj mesecih več kot pa sta Norman Thomas in Earl Browder v 20 letih.

Od kar sem državljan, mi je bila še vselej dana prilika, da sem volil za kandidata, ki je zagovarjal delavske principe. Tudi v letošnji kampanji sem pazno sledil razpravam o programih vseh strank, od leve na desno in z obžalovanjem ugotovil, da letos ne bi mogel načelno voliti. Torej mi ni preostajalo drugega kot glasovati za tistega, ki je na krmilu. On si največ prizadeva, da dobi svet mir in obeta, da bo sedaj trajen, ne pa le nekako premirje, kakršno je bilo po prejšnji vojni. Da-li bodo sedaj boljše uspeli, dvomim. Ampak zagotavlja, da se vojna ne sme več dogoditi. Ko sem naredil pred mojim kandidatom križ, sem si pred-

stavil, da bo morda vsled tega križa na glasovnici treba enega lesenega križa na bojiščih manj in eni materi bo prihranjena tuga, ki bi jo prežela vsled padlega sina.

V Ameriki imamo sedaj tako ogromno zalogo zlata in srebra, da ga hranimo v kentuckyjskih hribih. To zlato tele in srebro stražimo z oboroženo silo. Pazimo nanj kot na največji zaklad, a vendar le ni toliko vreden kot takrat ko našega zlata še nismo zakopavali v Kentuckyju. S srebrnim dajmom ne dobiš niti dobre cigare več. Kaj je vzrok temu? Preveč srebra in premalo cigar. Ako ne bo vojne kmalu konec, bodo milijonarski sinovi rojeni namesto s srebrno žlico z dobro cigaro v ustih.

Ljudje, ki se pečajo s patenti, študirajo, kako iznajti tako past, ki bo privabila vse podgane vase in jih pokončala. Z likvidiranjem podgan ima največ sreče Josef Stalin. Rad bi, da jih bi tudi ostali narodi tako pokončali. Tak konec želim tudi diktatorju Francu v Španiji in še enemu takemu fašistu. Ima latinsko ime, ki pa sem ga mimogrede pozabil. No, seve, da mi manjka ljudsko-hitske izobrazbe.

Podganski zarod dela v mestih ogromno škodo. Upam, da ko bo ta vojna končana, jo bodo oričeli proti podganam. Prični-mo takoj s še eno, in ta naj bi bila res zadnja, v kateri bi likvidirali ves podganski rod, bodisi na štirih ali pa na dveh nogah.

Mogoče se motim, a zdi se mi, da je OPA pozabil določiti podstropno ceno za hiše. Cene regulira zato, da se deželo varuje pred inflacijo. Toda cene hišam so dvignjene toliko, da to res lahko povzroči inflacijo in končno velik polom, kakor l. 1929. Ljudje so primorani plačevati za domove dva do štiri tisoč dolarjev več kot pa bi jim morala biti resnična vrednost. Cena stanovanjem je zamrznjena, toda lastniki hiš pa jih smejo svobodno prodajati po visoki ceni, ker stanovanj primanjkuje. Tako se vsled tega prodaja veliko hiš. Upam, da jih tisti, ki jih kupujejo, ne bodo izgubili.

S to notico ne mislim škodovati stavbinskim in posojilnim društvom. Je ravno obratno. Upam, da mi bo o tem dana prilika pisati, n. pr. zgodovino Jugoslovanskega hranilnega in posojilnega društva, pri katerem sem bil eden izmed ustanoviteljev.

V končanem volilnem boju se je republikanska stranka posluževala tako nizkotnih laži, da bi jih lahko tudi najbolj neveden državljani zlahka z roko pobiral. Med vsemi političnimi govori, kar sem jih slišal po radiu, je odnesla krono Dorothy Thompson. Kdorkoli jo je čul 6. sept., in potem isti govor 29. okt., ve, da je zadela v živo. Demokratski kampanjski urad je dobil nad 50.000 apelov, da naj ga spet ponovi.

V svojih 30 minutah je z ozirom na kampanjo razkrinkala boj in analizirala oba kandidata veliko boljše kot ves ostali demokratski štab skupaj. Ker ljubim resnico, vem, da ji gre to priznanje. — John Chamazar.

Švedska v političnem nemiru, ki ima svoj odziv v volilnem rezultatu

Nevtralna Švedska je svojo nevtralnost skózi vso to vojno igrala zmerom tako, da ji ne bi bilo treba v zaplet ne z eno ne z drugo skupino vojujočih se držav. Ker je geografično v takem položaju; da so ji Nemci skozi do pomladi tega leta poljubno ukazovali, se jim je odzivala, jim prodajala vso rudo in les in jemala od njih živila, premog in druge potrebščine v zameno, a ob enem švedska nevtralnost vendarle ni bila taka, ki bi bila v resnici nevtralnost. N. pr., ko so Nemci zahtevali, da se naj njihne čete svobodno prevažajo preko Švedske iz Norveške na Finsko in obratno, jim je vlada v Stockholmu ugodila, ob enem pa Londonu in Washingtonu, ter enako Moskvi neuradno pojasnila, da je to storila pod pritiskom sile.

Švedski skozi to vojno ni šlo slabo. Pravzaprav je ona edina skandinavka in edina baltška dežela, ki ji je šlo pravzaprav dobro vseskozi te vojne.

Vse švedske politične stranke so tradicionalno pacifistične. Švedska že dolgo dobo ni bila v vojni. Ko je izgledalo, da se bo morala zaplesti v sedanjo, je rajše uredila svoje gospodarstvo tako nevtralnó, da je po mednarodnem pravu ne bi mogel nihče grajati.

Ko so naciji — po zaslugi ruskih zmag, na vzhodni fronti začeli izgubljati, se je švedska vlada kaj hitro pobrigala vstati na svoje noge, prepovedala prevažanje nacijskih vojakov preko svojega ozemlja in zahtevala za vsako tono svoje železne runde od Nemčije takojšnje plačilo v premogu, v živilih, strojih, ali v kakšnem drugem blagu.

Taka je bila situacija letošnjega septembra, ko so se vršile na Švedskem volitve v parlament. Najjačja švedska stranka so socialdemokrati. Do teh volitev, pa od prejšnjih, so ime-

Thomas toži Tobina za \$500,000

Norman Thomas je v minuli volilni kampanji vložil tožbo proti predsedniku unije-transportnikov (International Brotherhood of Teamsters) Danielu Tobinu, ker ga je v glasilu omenjene unije uvrstil med pomočnike fašizma in ga primerjal k Hitlerju, češ, "dva socialisti (Thomas in Hitler), ki gledata na svet skozi s krvjo zapackana očala."

Thomas pravi, da bo tožbo gнал do konca, kajti takih očitkov in napadov, kot so bili v glasilu Tobinove unije, ne more požreti. Tobin je tudi urednik glasila in je zato direktno prizadet. Thomasa je napadel zaradi njegovih govorov v volilni kampanji proti Rooseveltu.

KONCERT PRESERNA

Chicago. — Moški pevski zbor France Prešeren priredi svoj gesenski koncert to nedeljo 19. novembra v dvorani SNPJ. Prične se ob 3. pop. Na sporedu bodo pevski nastopi, šaloigra v enem dejanju in več drugih zanimivih točk.

Vstopnina je 50c.

li večino — namreč večjo, kot pa so si jo želeli. Pri zadnjih volitvah so izgubili 12 poslancev, ali toliko, kot so jih pridobili pri prejšnjih volitvah. A imajo še vseeno polovico poslancev.

Napredovali so agrarci, par drugih strank in komunisti. Slednji so pridobili 13 poslancev. Prej so imeli tri. Kot komunisti drugod, tako sedaj tudi na Švedskem ne propagirajo revolucije, pa so morda baš zato odvzeli toliko glasov drugim strankam, da imajo v zbornici priličen poslanski klub.

Kar se tiče vladnega sistema na Švedskem, ostane po poročilih iz Stockholma nespremenjen. Socialdemokrati si ohranijo vlado v naprej, bodisi s sodelovanjem agrarcev, komunistov, ali pa obojih.

Beograd ima novo življenje

Beograd dobiva po osvoboditvi (od 20. oktobra) povsem novo življenje. Za župana je bil imenovan Mihajlo Ratković-Solar. Imenovanje je izvršil narodni odbor za osvoboditev Srbije in bo veljavno dokler ne nastanejo take razmere, da bo v njih mogoče izvesti regularne volitve. Zaeno z županom je bil imenovan mestni svet. Njim je izročena vsa civilna uprava v mestu. Mladi prostovoljci so se priglasili za čiščenje ruševin z mestnih ulic. Delavci popravljajo poškodovane hiše, ali pa grade nove namesto onih, ki so bile v nemškem in potem v zavezniškem bombardiranju čisto porušene. V začetku novembra so prišle v mesto prve večje pošiljave premoga in živil. Nad polovico električnih naprav je že popravljenih in funkcionirajo in tudi del ulične železnice že obratuje. Posebni oddelki kolektajo med kmeti živila v Banatu in druge v pomoč gladnega prebivalstva v osvobojenem mestu. Dnevnik "Politika" spet izhaja. Kino-gledišča so tudi odprta. V njih predvajajo sovjetske filme prvič v zgodovini, ker so bili pod prejšnjo jugoslovansko vlado vsled njene sovraštosti do boljše Rusije prepovedani.

Iz poročil radia Svobodna Jugoslavija je razvidno, da ima v Beogradu in vsem ostalem delu osvobojene Jugoslavije vso upravo narodni osvobodilni svet, ki mu načeljuje predsednik dr. Ivan Ribar in pa maršal Tito.

Učitelji slabo plačani

Iz podatkov, ki jih je objavila National Educational Association, je razvidno, da so učitelji izmed poklicnih strok še vedno najslabše plačani. Samo v treh državah dobivajo vsi učitelji \$100 in več dolarjev na mesec, in v eni državi dobiva polovica učiteljev le po \$50 na mesec, ali celo manj. L. 1941-42 je znašala povprečna plača ameriških učiteljev \$1,500 na leto.

Kako je z vašim znanecem, sosedom, prijateljem? Ste mu kdaj priporočili, da naj si naroči Proletarec? Poskusite, morda ga pridobite!

SOC. PEVSKI ZBOR "ZARJA"

PRIREDI

na Zahvalni dan v četrtek 23. nov.

KONCERT S SPEVOIGRO

"Čevljar baron"

VRŠI SE V S. N. D. NA ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND, OHIO

Pričetek ob 5. popoldne

Vstopnina v predprodaji 75c, pri blagajni 80c (samo za ples zvečer 50c.)

Igra VADNALOV ORKESTER

VABLJENI VSI, IN VSI DOBRODOŠLI!

Najboljši pripomoček pri učenju angleščine za starejše, ali mlajšim za učenje slovenščine je DR. KERNOVO

"ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO"

"English-Slovene Reader"

Cena \$2.00 s poštnino vred

Naročila prejema

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave.,

CHICAGO 23, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

V Franciji so obsodili v smrt nekaj urednikov, ker so v času okupacije lomili kopja za nacije. Eden izmed njih je v svojem govoru dejal, da je Anglija za oborožitev Nemčije storila več kot kdorkoli, ker je hotela v protitež Rusiji mogočno armado. Tisti urednik je bil veliko v pravem. Lahko bi omenil še druge intrige, pa pakte med fašisti in protifašisti, tekme za oljna polja, za rude in trge. Ampak je že tako, da kdor je na vladi, obsoja, tisti, ki moč izgubi, pa je na dnu.

Tudi Belgija čisti. Poročajo, da je bilo do 9. nov. že 1.913 Belgijcev usmrčenih, ker so pomagali nacijem. Kaj, če bi vse krivce likvidirali? Prav gotovo bi bilo prebivalstvo silno izredčeno.

V Sloveniji se bo tudi našlo precej urednikov in drugih kolaboratorjev, proti katerim uporniki že sedaj zahtevajo smrtno kazen. Celo v ameriških slovenskih listih sami poročajo, da jih bo nad 40.000 izmed njih pokončenih prvo noč, ko preneha nacistična oblast in nastane nekaj ur anarhije. Potem šele, ko bodo vse zaznamovane žrtve poklane, nastane red in mir. Voja povzroča mnogo grozot, posebno sedanja, ker pritiska v socialne preobrate.

Zanimivo je, kakšna napetost se lahko ustvari v ameriški volilni kampanji, posebno ko se gre za zgodovinske odločitve. In v vsaki volilni kampanji primerjajo vodilne kandidate Washingtonu, posebno pa Lincolnu, in Jeffersonu in pa še komu, ki se je proslavil v zgodovini. Vsi ti ljudje so kaj pomenili, zato je čudno, čemu se ob enem ko se njih hvali, poudarja, da le "sedanje" volitve so najvažnejše od kar obstoji Ameriška unija! Vse volitve so bile važne — več ali manj — in v vseh odločitvah odločevali interesi, ki poudarjajo danes "free enterprise", prej pa "svetost privatne svojine". In skozi ves ta proces smo tu pa tam dali masi, ki voli, nekaj koncesij, včasih pa jih ji tudi odvzeli. Tako bo, dokler bodo na vrhu ljudje z milijonskimi imovinami, oni, ki delajo v fabrikah, v majnah in obdelovalci zemlje pa le volili in šli potem zopet na delo. Kandidati, zmagoviti kot nezmagoviti, ki so iz bogataških slojev, pa na oddih.

V Nebraski so se razen o vprašanju, kdo naj bo bodoči predsednik, tepli tudi zaradi alkoholnih pijač. Vprašanje prohibicije je bilo na glasovnici. In tisti, ki so za "močne" pijače agitirali, so zmagali s pomočjo apelov vojakov, češ, ne napravite nam tega, kar ste v prejšnji vojni storili našim očetom! Zelo

dobra poteza. Jako močan apel. Nebraska ostane med "mokrimi" državami.

Iz Rima poročajo o dezertirjih iz zavezniške (ameriške in angleške) armade, ki pobegnejo, da se posvete zločinu. Največ jih je v Neaplu in Rimu. Vojaška policija ima z njimi nič koliko oprava, še več pa tisti, ki jim ti nepoklicani osvoboditelji jemljejo reči, ne da bi plačali zanje, in še denar hočejo po vrhu. Voja v Italiji torej ne vpliva tako, da bi dvigala moralo. Saj je pred tedni celo pa-pež potožil o moralnem propadanju v tej zibelki krščanstva in odredil eno nedeljo, da se bi moralo za odpravo pregrešnosti. Zato so naši "M. P." pridno na delu, da take nerednosti v večnem mestu in drugod po Italiji po svoje odpravijo, ali pa popoljšajo. Krepelci pač zaležejo več kakor maše.

"Kaj šele bo?" To vprašujejo tisti, ki študirajo, koliko vojakov se bo v civilno življenje vrnilo v takem stanju, da bodo ljudski varnosti stalno nevarni. Nu, da, v vojnah lahko postanejo slabi tihi še slabši in potem v miru morda doma nevarnejši kakor pa so bili na bojišču sovražniku. Kajti tam so bili pod disciplino. Doma niso, razen potem ko se jih po storjenih zločinih pošlje v zapore, ali pa v konec.

Dva Zida, ki sta v Kairu ubila lorda Moyneya, v veri, da s tem protestirata proti Veliki Britaniji, ker ne dovolijo, da bi Palestina postala neodvisna židovska država, sta aspiracijam zionizma prejkone škodovala več kot pa marsikak fašističen zgražanje, ker se vsled obzirov do Arabcev "boji" ogoditi židovskim zahtevam. Izgleda, da bo to vprašanje ostalo nerešeno tudi po tej vojni še veliko bolj kakor v prejšnji.

Tudi poljsko vprašanje je trd oreh. Ne gre se v njemu za Poljake kot narod, ampak pod kom naj bodo: ali pod fevdalstvom, kakor so bili in pa Rimu podložni, ali naj se mu res dovoli samovlado, da se v nji ne-kako svobodno pretrese in se odloči za neko socialno pot, ali pa, da ga vzame za plesnega partnerja ruski medved.

Moskva je v svojih zahtevah za preuredbo Poljske v sebi prijateljsko državo dokaj osamljena, kar se diplomacije tiče. London in Washington, se zdi, dela-

GRSKA DEKLETA izražajo osvoboditeljem navdušenje in pozdrave.

ta za novo Poljsko v nekaki stari obliki. Vatikan še bolj. In pa Poljaki v inozemstvu tudi, kajti sovrastvo med Poljaki in Rusi, izvirajoče iz starih carskih časov, je ogromno. A vendar, ker so na Poljskem sovjetske armade, in ker imajo med maso za-slombo, bo bržkone končni kom-promis, če bo sklenjen vendar-le tak, kakršne bo Moskvi po-godu. Drugače ne bo pristala vanj.

Sloga je lepa stvar. Idealna itd. Poudarja se je v velikem, n. pr. v zadnji vojni za ligo narodov, kdor se še spominja. In v sedanji pa za načrte, kakršnih je bilo že cel peharček predlo-ženih, ki naj bi prinesli človeštvu srečo, mir in blagostanje, toda sistem pa naj ostane kakor je bil. Stare tekme za dobičke, stari vzroki, ki vodijo neizogibno v vojne.

Nared doma bo dobil pomoč, kadar pride čas, pravi "Am. domovina". Sedaj v Slovenijo pomoč še ne more, ker je pod Hitlerjem. Ako pa gredo naše pošiljke drugim v Jugoslavijo, ne bodo Slovencem nič has-nile. Tako ugotavlja "A. D."

"O, da! O tem bi se moglo prerokati", je omenil nekdo, ki meni, da bo tudi po tej vojni tako, kakor je bilo po zadnji, češ, "dobili so taki, ki niso bili v stiski, oni, ki so bili v revščini, pa niso imeli vpliva in ne glasu, da bi mogli zavpiti."

Pomoč Jugoslaviji, ki se je bo poslalo tja, je sedaj podpora vse-mu njenemu prebivalstvu. Če-sar umorjeni kralj Aleksander ni zmogel, je "dosegel" Hitler, ki je prebivalstvo te dežele silno premešal. Glavno je, kdo bo podpora delil. Pisec te kolone je v kritiziranju akcije slovenskih župnij zadrževal, da pod škofom Rožmanom ne bo tako nepristranska kot zatrjujejo, ker v delitvah pod cerkveno oblastjo še nikdar ni bila. A na katoliški strani pa sedaj Titu ne zaupaajo.

Tako je šla tista "sloga", ustvarjena ali pa le teatersko pred-stavljena, ki smo jo slavili na prvem slovenskem narodnem kongresu, že vsa k vragu. Besede so eno. Gesla tudi. Ampak ko se gre za dejanja, za programe in za preobrate, pa je po-vsem druga stvar. Takrat "slo-ga" izgine hitreje ko kafa.

ZELO VAŽNA SEJA

Chicago, Ill. — Prihodnja se-ja podružnice št. 8 JPO-SS in SANS št. 60 se bo vršila v pon-deljek 20. novembra ob 8. zve-čer pri Tomažinu, 1902 W. Cer-mak Rd. Važno je, da se te seje udeleže vsi zastopniki, ker mo-ramo vse potrebno ukreniti gle-de prireditve v korist ameriške-mu Rdečemu križu, ki se bo vr-šila v nedeljo 26. novembra.

Ob enem opozarjam vse ro-jake v Chicagu in okolici na zgoraj imenovano prireditev. Ako omenjam, da bo ves čisti prebitek izročan ameriške-mu Rdečemu križu, potem ni potre-ba nobene druge reklame. Kaj je Rdeči križ in kaj so njegove zasluge, ve vsakdo. Toda vse-eno mi moja vest ne da miru, da bi ne omenil, da bo program ta-ko lep, da bo vsakemu žal, kdor se ne bo udeležil. Poleg sloven-skih pevskih zborov in naših do-mačih pevcev nastopi mladina

Reene Urban Dancing Studio, Mrs. Kranz Singing Studio in Smith's Dancing and Acrobat-ing Studio, kar nekaj novega za naš oder. Torej odločite se, da pridete v Slovensko šolsko dvorano sv. Stefana v nedeljo 26. novembra ob 2:30 popoldne. Za program pazite slov. časopi-se drugi teden — John Gottlieb, tajnik.

NE POZABITE 10. DEC. DRAME "NOREC"

Chicago, Ill. — Ljubezenski zapletljaji dajejo za dramo in za povesti, pa za komedije sil-nih snovi.

Tako jih je tudi v drami "No-rec" zajetih od začetka do kon-ca. Kako je zvižacen prijatelj oženil nekoga, kateri ga je imel za svojega najboljšega prijate-lja, z dekletom, da se ga je iz-nebil in njenega (ter ob enem svojega) otroka. Kako potem te-ga sina sovraži mati in njegov pravi oče in kako se dotični prijatelj po več letih povrne in se zaljubi v hči svoje prve lju-bice. Svojega sina, ki je dekle-tov brat, pa kani kot zdravnik in ko se opogumi, udarja po vseh, ki so krivi.

Skozi vsa tri dejanja se vrše prizori, ki priklenjejo gledalca nase do konca.

Ta sijajna drama bo sedaj v Ameriki četrtič igrana. Dvakrat v Clevelandu z velikim uspe-hom, in v Pittsburghu pa so jo isti clevelandski igralci vpri-zorili v času zadnje konvencije SNPJ.

V Chicagu jo bomo videli na odru SNPJ v nedeljo 10. decem-bra. V nji nastopi Milan Med-vešek, ki igra tudi režira, in pa Marya Omahen-Mohar, John Olip, Angela Zaitz, Ann Zim-mer, Ernestine Mohar in John Rak.

Ker so slovenske predstave postale v naši naselbini zelo redke, ne zamudite te priložno-sti! Vstopnice se dobe pri čla-nih in prijateljih kluba, pri P. Bergerju in v SDC.—Odbor.

PODRUŽNICA ŠT. 32 JPO-SS APELIRA

Podružnica št. 32 JPO-SS v So. Chicagu, Ill., je na svoji seji dne 31. oktobra sklenila apelirati na glavni odbor JPO-SS, naj se pridruži novoustanovlje-ni jugoslovanski pomožni akci-jji, ker bo uspeh na ta način večji, pomoč izdatnejša in pa lepše soglasje z narodom. Dopi-sa v celoti zaradi prostora ne moremo priobčiti, ker je bil list, ko smo ga prejeli, že napolnjen. Apel te podružnice JPO-SS so podpisali Frank Košič, predsed-nik, Louis Kosele, tajnik in Ja-cob Briljavec, blagajnik.

EKSEKUTIVA SOC. STRANKE BO IMELA SEJO

Od 16. do včevšega 18. no-vembra se bo v New Yorku vr-šila seja eksekutive socialisti-čne stranke. Na nji bodo razmo-trivali o minuli volilni kampa-nji in možnosti za ojačanje soc. stranke.

FRANK PODLIEPEC

Chicago, Ill. — Zopet se je po-slovil iz naših vrst eden izmed onih, ki jih v našem delavsko političnem, podpornem in unijskem polju označujemo za pio-nirje. Pokojni Frank Podlipec je bil sicer eden mlajših izmed njih, toda ko se je ob priselitvi v Chicago seznanil z njimi in z njihovim delom, se jim je pri-družil in pomagal v raznih ak-tivnostih prilično let. Iz arhiva JSZ je razvidno, da je bil Frank Podlipec nominiran v njen od-bor že na seji novembra 1906.

L. 1907 je bil izvoljen za taj-nika kluba št. 1 JSZ in imel ta urad do leta 1914. L. 1917 in 1918 pa je bil klubov zapisni-kar. Zelo doveljen je bil pokojni Frank poleg v JSZ posebno v SNPJ, v soc. stranki in tudi v uniji.

Pred leti je aktivnosti v JSZ precej opustil in pred dobrimi štirimi leti tudi klub, a naroč-nik Proletarca je ostal zmerom. Pred okrog letom se je v njemu zadnjič oglašil, v mlajših letih pa je vanj precej dopisoval. Svojemu delavskemu pripra-nju je bil zvest do konca.

V minuli krizi ga je dolgo te-pla brezposelnost. Potem pa ga je julija l. 1943, ko je šel z dela, zadel na cesti na eno stran telesa mrtvoud, a je toliko ozdra-vil, da se je spet vrnil na delo.

Toda povsem zdrav ni bil več. Utruljal se je in tudi skrbi so ga trle. Dne 8. nov. si je svojo truda polno življensko pot sam pre-kinil.

Živel je v Cicero, Ill. Bil je član društva Sosedje št. 449 SNPJ, nemškega delavskega podpornega društva in unije.

Pogreb se je vršil v soboto 11. novembra na pokopališču Wood-lawn ob obilni udeležbi druš-tenikov in drugih prijateljev. Bil je upepeljen.

Pokojnik je bil star 63 let in doma iz Blatne Brezovice pri Vrhniki. Zapušča ženo, dva si-nova (enega pri vojakih) in dve hčeri. Vsem iskreno sožalje.

V pogrebniški kapeli je go-voiril slovensko pokojniku v slovo Frank Zaitz in na pokopa-lišču predsednik društva št. 449 SNPJ Anton Slabe.

Pokojni Frank ima za napre-dek veliko zaslug in v organiza-cijah, v katerih se je udeležoval, je njegovo delo trajno zapi-sano. Ohranjen mu bo časten spomin.—Z.

Cerkve v Rusiji

Protestantski krogi v Wash-ingtonu cenijo, da je v Sovjet-ski uniji okrog milijon bap-tistov in evangelijskih kristjanov, med katerimi bodo ameriški mi-sionarji, če jim bo dovoljeno, spet uvedli bogoslužje. Konfe-rencia v ta namen se je v Mo-skvi vršila koncem oktobra.

RAZGOVORI

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Agitacija

Ker v predzadnji številki ni bilo izkaza prispevkov v sklad Dvestoterih, bom pisal o tem prihodnjic.

Ruski relief

V nedeljo 5. novembra sta mi za ruski relief prispevala brata Jože in Louis Tesovnik vsak po 10, kar je lepa vsota. V imenu relief obema iskrena hvala. Zad-nji izkaz 11. okt. \$1.414.80, se-daj \$22, skupaj \$1.436.80.

TRINERJEVO GRENKO VINO PONOVO IZVOLJENO!

Trinerjevo grenko vino z vi-tamini B-1 je bilo ponovno iz-brano kot najbolj priljubljeno želodčno zdravilo in lahko od-važalno sredstvo v Zed. drža-vah. Čast komur čast. Trinerje-vo grenko vino je na trgu 57 let, pionir v svoji stroki. Popu-larnost tega zanesljivega zdra-vila je neprestano rastla in je še danes v ospredju. Vedno zvesto in zanesljivo, Trinerjevo gren-ko vino z vitamini B-1 uživa za-služno priznanje. Poskusite ga! Jemljite ga po navodilih na ste-klenci in se prepričajte tudi vi. V lekarni vam bodo postregli z njim, če ga pa ne morete dobiti v vaši okolici, pišite na Jos. Tri-ner Corp., 1333 S. Ashland Ave., Chicago 8, Ill.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

SNPJ darovala \$8,500 za WRFASSD

Slovenska narodna podpora-jednota je SANSu izročila ček za \$8,500, da ga odpremo v glavni urad vojnega reliefnega fonda Amerikancev južnoslo-vanskega porekla. V tej vsoti je vključenih \$3,500 preostanka neizplačanega denarja, ki ga je zadnja konvencija odobrila za pomoč revezem v Jugoslaviji, ter \$5,000 za razna zdravila in zdravniške potrebščine, name-sto ambulance. Jednota je pred kratkim poslala tudi \$500 slo-venski sekciji kanadskega relif-nega odbora, kateri ravnotako pobira prispevke in blago za starj kraj in bo pomagal napol-niti jugoslovansko ladjo. Oba čeka predstavljata vsoto \$9,000, katero je SNPJ poklonila relif-ni akciji v tej kratki dobi.

SANSova podružnica št. 25 v Chicagu nam je izročila \$1,100 za WRFASSD. V tem prispevku je vključena vsota \$235, katero so poklonili sledeči upravni od-borniki, uslužbenci in delavci v glavnem uradu SNPJ: Vincent Cainkar \$50, Mirko G. Kuhel, Lawrence Gradišek, Anton Tro-jar in Anton Gaden vsak \$25, Peter Bernik \$10, po \$5 pa Fi-lip Godina, Louis Beniger, Mi-lan Medvešek, Anton Slabe, John Rak in soproga, Louis Zor-ko, Vinko Ločnikar, Marya Mo-har, Frank Bizjak, Stanley Ze-le, Frances Cirar, Wilma Grat-sener, Joseph F. Nachman, Va-clav Luza in Michael Prazak. Ostala vsota sestoji iz prispev-kov, ki sta jih nabrala Donald Lotrich in Louis Zorko ter na shodu nabrana vsota.

Istočasno nam je blagajnik podružnice št. 2 v Chicagu, Lu-dvik Katz, prinesel \$220 na rač-un že nabanenega denarja v se-vernem delu Chicaga. Blagaj-nik podružnice št. 36 v Wauke-ganu, Ill., brat Math. Jereb, nam je poslal \$800 ter obljub-lja poslati večjo vsoto prihod-njič. Marko Peshel iz Brookly-na, N. Y., je v imenu podružni-ce št. 63 poslal nadaljnjih \$20. Prispevali so mrs. A. Cretnik \$15 in mrs. F. Stupica \$5. Se-stra Mary Križmančič, nova taj-nica in pridna delavka pri po-držnici št. 39 v Clevelandu, O., nam je poslala \$200. Polovico te vsote je daroval brat Feliks Strumbel ter tako pristopil v krožek darovalcev po \$100, dru-gih \$100 pa je nabral br. Her-man Grebenc. (Anton Janša je prispeval \$50, drugi darovalci pa so bili: Janko N. Rogelj \$30, Frank Sodnikar \$10, po \$5 Louis Mayer in Benedikt Zde-sar.)

Za podružnico št. 53 v John-stownu, Pa., je poslal tajnik Frank Chuchek ček za \$153.26. Vsoto je pomagala nabrati tudi sestra Mary Cerv iz Tire Hilla, Pa. Anton Rednak od podružni-ce št. 104 v North Braddocku, Pa., je poslal ček za \$248. Uklju-čuje \$50 za SANS, \$23 za zve-zdice ter \$175 za našo pomožno akcijo. V Duluthu, Min., je na-koletkal Carl Gerlovich vsoto

\$28. Ta naselbina je obenem na-brala in odposlala v New York 10 zabojev raznega oblačila. Tajnik podružnice št. 15 v Springfieldu, Ill., brat Goršek st., je poslal vsoto \$294.65, ka-tero so nabrali John Goršek st., John Goršek ml., Blass Strukel, Julia Krmelj, Anna Ovca, John Močnik, Antonia Church in Ro-sie Zaverl. Dalje so v tej nasel-bini nabrali in odposlali v New York 8 zabojev razne obleke in 1 zaboj čevljev. Stroški za po-šiljatev teh zabojev znašajo \$52.57, kar bo plačalo društvo št. 47 SNPJ.

Rojak Andy Papesh iz Dillo-na, Mont., je poslal \$10, John Kosec iz Eatona, N. Y., pa \$20. Sestra Mary Omejc, Valley, Wash., je poslala \$20, od sebe \$5, za mrs. A. Justin pa \$15. Taj-nica kluba Bled v Chicagu, se-stra F. Medizer, je poslala \$10 kot darilo kluba. Na južni strani Chicaga pa je brat Peter Ver-hovnik daroval \$10. Njegova so-proga je tudi zbrala in oprala precej dobre oblačila ter izro-čila SANSovemu tajniku.

Mrs. Frances Prosen in mrs. Geo. Kokal iz Alix, Ark., je po-slala že tretjo pošiljko blaga; med tem dva funta šivank in su-kanca.

V Clevelandu, O., je ustanov-ljen poseben odbor, sestojč iz zastopnikov naših podružnic, JPO-SS postojank ter Progre-sivnih Slovencev, ki zbira denar-ne prispevke in blago za staro domovino. Do sedaj so se naj-bolj odlikovale Progressivne Slo-venke, ki so odposlale že več to-nov blaga.

Nič manj ne zaostaja čikaška naselbina, kjer so naše žene pri-dno na delu. Te dni odpošljejo več ton blaga. Enaka poročila dobivamo iz mnogih drugih na-selbin.

Nemogoče je omeniti vse na-selbine, ki so aktivne v naši re-lifni akciji, še manj pa vse po-sameznike, ki so prispevali ali pomagajo pri nabiranju in z de-lom. Lokalne odbore prosimo, da to storijo, če le moreže sami potom članov v naših listih.

Do 9. novembra t. l. je SANS odposlal za pomožno akcijo ZOJSA \$13,496.51, a skupni pri-spevki Slovencev znašajo \$23.-622.33. WRFASSD je prejel do 7. novembra nad \$115,000 za na-kup zdravil in drugih nujnih potrebščin za staro domovino.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

NOV NASLOV SKLADIŠČA V NEW YORKU

Vse SANSove podružnice in druge skupine ter posameznike obveščamo, da se je naslov skladišnice v New Yorku spremenil. Radi boljših in večjih prostorov je najeto skladišče na naslovu 161 Perry Street, New York, N. Y.

Vsi zaboji z obleko in sploh vse blago namenjeno za ladjo, ki bo odpeljala nabrane stvari v Jugoslavijo, se naj pošiljajo na ta novi naslov.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172—7173

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Romani, povesti, črtice in opisi

Poučne in znanstvene knjige

KNJIGARNA "PROLETARCA"

2301 South Lawndale Avenue, Chicago, Illinois

Pesmi, poezije, igre

Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine

Romani, povesti, črtice in opisi

Ameriške povesti, zbirka črtic slovenskih pisateljev v Ameriki	65
Babilonska žena, (Joe Hocking), zanimiv roman v dveh delih, 629 str., broš. \$1.75, vez.	2.35
Beatnik dnevniki, (Lujiza Pesjakova), roman, broš.	50
Beg iz tem, (ruski pisatelj), broš. 50c, vezana.	1.00
Brakova izpoved, (Aug. Strindberg), broš. \$1.25, vez.	1.85
Besi, (F. D. Dostojevski), roman v dveh delih, 758 strani, broš. \$2.00, vez.	2.60
Belgrajski bisler, povest iz davnih dni, broš.	15
Boy, (L. Coloma), roman, broš.	25
Božična pesem v prozi, (Charles Dickens), broš.	25
Bele noči—Mali junak, (F. M. Dostojevski), povesti, broš.	45
Bilke, (Marija Kmet), povesti in črtice, broš.	35
Blagajna velikega vojvode, (Frank Heller), roman, broš.	1.00
Brez zarje, (Milan Pugalj), broš. 75c, vez.	1.25
Cvetke, (H. Majar), šopek pravljic za stare in mlade, broš.	20
Cvetina Borogradska, (H. Majar), povest, broš.	35
Ciganova osveta, povest, broš.	15
Crni demanti, (Maurus Jokali), broš. \$1.25, vez.	1.75
Crni panter, (Milan Pugalj), povesti in črtice, broš.	50
Daj nam danes nai vsakdanji kruh, (A. Cerkenik), povest, broš.	40
Darovana, (Alojzij Dostali), zgodovinska slika iz dobe slovanskih apostolov, broš.	30
Dalmatinske povesti, (Igo Kaš), broš.	45
Dedek je pravil, (Julij Slapšak), pravljice in pripovedke, broš.	65
Devica Orleanska, (S. K.), slika iz preteklih časov, broš.	35
Domači živali, (Damiir Feigel), vez.	40
Drož, (Fr. Milčinski), povestice, broš.	75
Dva svetova, (Ivan Molek), povest slovenskega priseljence, broš.	50
Don Corea, (G. Keller), roman, broš.	25
Dve slike, (Ks. Moško), broš.	40
Dvonožec, (Karl Ewald), naravoslovne pravljice s slikami, vez.	75
Elizabeta, hči sibirskega jetnika, broš.	20
Filozofska zgodba, (Alojz Jirasek), vez.	35
Francija in francosko ljudstvo, (C. Petelin), splošen zanimiv oris Francije in njenega ljudstva, broš.	50
Fr. Baron Trenk, vodja hrvatskih pandurov, (G. Panduric), broš.	35
Glad, (Knut Hamsun), roman, broš. 75c, vez.	1.25
General Lavdon, oče vojakov imenovan, (M. Molek), broš.	65
Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, (Fr. Milčinski), vez.	35
Grešnik Lenart, (Ivan Cankar), življenjski opis otroka, broš.	75
Hiša brez oken, (Tone Seliskar), socialna povest, broš.	50
Hadži Murat, (L. N. Tolstoj), roman, broš.	60
Heptameron, (Marg. Valois), povesti, broš.	35
Humoreske, groteske in satire (VI. Azov in Teffi), broš.	50
Igračke, (Fr. Milčinski), črtice, vez.	75
Iz modernega sveta, (F. S. Finžgar), roman, 280 strani vez.	1.50
Jeromkin krog, (A. Koževnikov), povest za mladino s slikami, iz ruske prevle I. Vuk, broš.	35
Jug (P. Chocholoušek), zgodovinski roman iz Balkana, 614 strani, vez.	1.25
Juan Miseria, (P. L. Coloma), povest, broš.	75
Jurkica Agičeva, (Ks. Sandor-Gjalski), zanimiva povest, 358 strani, broš. 65c, vez.	1.00
Konfesije literata, (J. M. Machar), zbirka spisov, broš. 50c, vez.	85
Kazaki, (L. N. Tolstoj), kavkaška povest, broš.	50
Kraljev vitez, (M. Zevaco), zgodovinski roman, 374 strani, broš. \$1.00, vez.	1.50
Kreutzerjeva sonata, (L. N. Tolstoj), roman, broš.	40
Krvna osveta, iz spisov črkeškega častnika, broš.	35
Ljudske povesti, (Franc Jakšič), broš.	50
Marjetica (Anton Koder), idila, broš.	75
Marseljeza, (Herman Wendel), zgodovina mednarodne delavske himne, broširana	65
Malo življenje, (Dr. Fr. Detela), povest, broš. 65c, vez.	1.10

Romani, povesti, črtice in opisi

Med potniki in mornarji, (Bratko Kreft), zanimivi potopisni fragmenti, broš.	75
Moje življenje, (Ivan Cankar), broš. 65c, vez.	1.00
Mož z brazgotino in druge novele, (Jack London), broš.	35
Napoleon I. (iz ruske prevle Ivan Stoklasa), zgodovinski opis, broš.	75
Naša vas, (Anton Novčan), broš. \$1.00, vez.	1.50
Narod, ki izumira, ali življenje Eskimov, (Po Nansenu Ivan Bežnik), broš.	45
Novela in črtice, (Milan Pugalj), broš.	15
Orazi, (A. Cerkenik), povest iz delavskega življenja, broš.	65
Otroška leta, (Maksim Gorki), povest, broš.	80
Oglenica, ali budobija in nedolnost, (Fr. Zakrajšek), povest, broš.	35
Pariški zlatar, (Silvester K.), povest, broš.	15
Pasti in zanke, (L. S. Orel), kriminalen roman, broš.	25
Paberk iz Roša, (Ivan Albrecht), venček mišnih povestic, (broš.)	25
Pingvinski otok, (Anatole France), broš. \$1.00, vez.	1.50
Plat zvona, (Leonid Andrejev), novele, vez.	35
Po solčni Spaniji, (M. A. Nexo), potopis s slikami, broš.	40
Pravljice in pripovedke, (S. Košutič), broš.	25
Pravljice, (Oscar Wilde), zbirka mišnih povestic, vez.	1.00
Pravljice, (Frank Milčinski), ilustrirane, vez.	65
Povesti, (Fran Erjavec), vez.	40
Poper in paprika, hudomušne kratke povesti, broš.	15
Prihajač, (Dr. Fr. Detela), povest, broš.	60
Povesti s potovanja in Korotanske povesti, (Ana Rehakova Gabrijela Preisova), broš. \$1.00, vez.	1.25
Pripovedi o Petru Velikem, (A. Petruskevski—I. Steklara), vez.	1.25
Prelepa Vasiljica in druge ruske pravljice, (Cvetko Golar), broš.	25
Povestice, (Rabindranath Tagore), broš.	25
Poligalec, (K. S.), broš.	20
Povesti, (Ljovro Kuhar), broš.	35
Predor, (B. Kellermann), socialen roman, broš. 75c, vez.	1.00
Razne povesti, broš.	45
Roke Andreja Podlipnika, (Tone Seliskar), socialna povest, broširana	60
Rinaldo Rinaldini, zanimiva roparska povest, broš.	35
Romanec in satire, (M. A. de Voltaire), broš.	1.00
Sto ugan, (Oton Zupančič), vez.	35
Savičev pesimizem, (Etbin Kristan), novela, broš.	40
Senca preko pota, (Ivan Jonč), mična povest, broš.	65
Spanaki testament, (Arthur Koestler), opis civilne vojne za svobodo in demokracijo, broš.	75
Stefka, ali kako je družina Suša premagala krizo, socialna povest iz sedanje dobe, broš.	75
Sinovci predmeta, (Mimica Končić), mična povest iz delavskega življenja, broš.	50
Spomini Krištofovega Pepčka, (Joseph Suchy), lično vez.	60
Srce, (Ivan Albrecht), novele, vez.	35
Slika Doriana Graya, (Oscar Wilde), roman, broš.	75
S poti, (Izidor Cankar), potopisne črtice, broš.	65
Sesuti stolp, (Ivan Molek), povest iz dobe velike ameriške krize, broš.	50
Sosedje in druge novele, (A. P. Jevov), broš.	40
Sirene tulijo, (A. Rožmanec), povest iz delavskih bojev, broš.	50
Stric Tomova koč, (H. Majar), povest, broš.	25
Srečolovec, (H. Majar), povest, broš.	25
Starodinski pripovedke, (Jos. Suchy), s slikami, broš.	25
Stepni kralj Lear in hiša ob Volgi, (Stepnjak-Turgenjev), broš.	45
Taki so ljudje (Roger Martin du Gard), roman s francoskega prevedel, (Ivan Stoklasa), broširana	75
Taras Bulbja, (N. Gogol), satirična povest, broš. 60c, vez.	80
Tri povesti (L. N. Tolstoj), (Jenik in Kavkaz, Starca, Koliko zemlje potrebuje človek), broš.	35
Tri novele, (Miguel Cervantes), broš.	50
Udovica, (I. F. Tomić), zanimiva povest iz 18. stoletja, 329 strani, broš. 65c, vez.	1.00
Uporniki, (Ivan Lah), povest kmečkih uporov, vez.	60
Veliko pravljice, (Ivan Molek) (Ivan Molek), povest iz življenja slovenskih delavcev v Ameriki, broš.	50

PESMI IN POEZIJE.

Atila v Emoni, romanca, (Ant. Askerc), broš.	50
Homerjeva Iliada, (Fr. Omerza), broš. I. av. spev, 75c, VII. zve. XII. spev	75
Moderna francoska lirika, (Ante Debeljak), vez.	50
Pesnitve, peti zbornik, (Anton Askerc), fina vezba	1.50
Preproste pesmi, (Mile Klopčič), vez.	50
Pesmi, (Srečko Kosovel), broš.	50
Pohorske poti, (Janko Glasar), broš.	35
Primož Trubar, (Ant. Askerc), zgodovinska epska pesnitev, vez.	50
Pesnice iz prirode, (Vl. Kapus), broš.	35
Solnce in senca, (Ante Debeljak), broš.	50
Slutnje, (Ivan Albrecht), broš.	35
Slaske pesmi, (P. Bezruč), vez.	35
Sto let slovenske lirike, od Vodnika do moderne, (Cv. Golar), broš. 65c, vez.	1.00
Strup iz Judeje, (J. S. Machar), broš. 75c, vez.	1.15
V zarje Vidove, (Oton Zupančič), pesnitve, broš.	35
Trbovje, proletarske pesmi, (Tone Seliskar), broš. 35c, vez.	50

IGRE.

Antisa, (Leonid Andrejev), drama v štirih dejanjih, broš.	35
Benički trgovec, (Wm. Shakespeare), vezana	50
Čarljave ženitev—Trije ženi, (F. S. Taucher), dve ka-logirni, enodejanke, broš.	50
Divji lovec, (F. S. Pinžgar), narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih, broš.	50
Golgota, (M. Križ), drama v treh dejanjih, broš.	40
Gospa v morje, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broš.	45
Hrstenica, (Ivan Molek), drama v treh dejanjih s prologom in epilogom	25
Julij Cezar, (W. Shakespeare), vezana	50
Kjer je ljubezen, tam Bog, po L. Tolstojevski povesti spisal F. Milčinski. Igra v I. dejanju	25
Martin Krpan, (Fran Govekar), dramska pripovedka v petih dejanjih, broš.	60
Macbeth, (Wm. Shakespeare), vez.	50
Othello, (Wm. Shakespeare), vezana	50
Očistič, (Angelo Cerkenik), tragedija v šestih scenah	50
Romantične duše, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	60
Sen Kresne noči, (Wm. Shakespeare), vezana	50
Umetnikova trilogija, Ivan Cankarju v spomin, (Alois Kraigher), tri enodejanke, so celotna zasedba, broš. 54c, vez.	60
Volhadin, (F. Milčinski), roparska pravljica s petjem v enem dejanju	35

Znanstvene razprave, politični in gospodarsko-socialni spisi, učne, zdravstvene in druge knjige ter brošure.

A B C socializma, kratek pregled socialističnih teorij (Iv. Molek), broš.	15
Ali je religija prenehala funkcionirati? Debat	15

Ali spolna vzgoja res ni potrebna? (Franjo Zgeč), broš.

Angleško-slovensko berilo, (Dr. F. J. Kern), vez.	2.00
Čitanka o higijeni, (Dr. Ivo Pirc), ilustrirana, vez.	2.00
Človek — od kod in kam, duhovno presnavljanje sveta, (Ivan Gol-Voj), vez.	1.75
Državlanski priručnik, (Leo Zakrajšek), broš.	50
Doba razuma, (Thomas Paine), broš.	50
Govedoreja, (R. Legvart), s slikami, broš.	75
Dojenček, njega negovanje in prehrana, (Dr. Bogdan Derč), broš.	35
Divji Preostaci, (J. H. Moore), prestavi T. Cvetkov (v hrvaščini), vez.	1.00
Elementi moderne izobrazbe, (I. Molek), broš. 40c, vez.	60
Hipnotizem, navodila za hipnotiziranje, broš.	50
Idejni predhodniki današnjega socializma in komunizma, (Abditus), broš.	35
Ilustrirana lepa maska, navodila za šminkanje, vez.	75
Kaj naj storimo, da bomo odrejeni? (R. G. Ingersoll), broš.	25
Katoliški cerkev in socializem, broš.	25
Kako je nastalo današnje delavstvo in njegovo gibanje? (Dr. D. Lončar), broš.	35
Kapital, (Karl Marx), poljudna izdaja, vezana	1.75
Karl Marx, njegovo življenje in njegov nauk, (M. Beer), broš.	35
Kletarstvo, (Bohuslav Skalič), broš. \$1.50, vez.	2.00
Kulturni pomen socializma, (Dr. Max Adler), broš.	15
Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov, (Matija Pirc), broš.	25
Križanska religija in Veliki svobodomisleci? (R. G. Ingersoll in J. S. Black), broš.	50
Mezno delo in kapital, (Karl Marx), broš.	15
Med padarji in zdravniki, (Janko Kač), spomini svoje matere, broš.	75
Miselni razvoj evropskega človeštva, (Frank Drtina), 387 str., broš.	2.00
Moji zapiski z Dunaja (Emil Stefanović), broš.	15
Nekoliko pravopisa, (Veno Venomer), broš.	10
Naš svetovni nazor, teorija in razvoj dialektičnega materializma, (Sigma), broš.	50
O zdravju in boleznih, (Dr. Ant. Breclj), broš.	1.50
O delavskem in socialističnem gibanju na Slovenskem do ustanovitve jugoslovanske socialnodemokratske stranke (1848-1896), (A. Kristan), broš. 75c, vezana	1.00
Pomlad človeštva, (Dr. Živko Topalović), poljudna razložitev razvoja človeka in človeške družbe, broš.	75
Pravo in revolucija, (Leonid Pitamic), broš.	25
Prile evolucije in Adami pred Adamom (Ivan Molek), broš. 35c, vezana	50
Prva pomoč, (Dr. M. Rus), s 40 slikami, broš.	60
Pašihine motnje na alkoholski podlagi, broš. 75c, vez.	1.25
Rasa in vera v arabski prošlosti, (Vi. Corović), broš.	25
Razvoj socializma od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevle M. Žagar)	25
Reformacija in socialni boji slovenskih kmetov, (Abditus), broš.	35
Ročni spisovalnik, obrtnih, trgovskih, ljubavnih in snubilnih pisem, (Viljem Požgaj), broš.	50
Roparska trojica, (Claessens-Molek)	25
Socialni ideali in Kako si je človek ustvaril boga, (Molek-Keracher), broš.	30
Slovenski politični problemi, (Dr. Anton Dermota), zbirka črtic o narodnih in socialnih problemih Slovenije, broš.	65
Slovenski sadjar, (Martin Humek), letnik 1918 in 1919, broš. vsak	65
Smernice novega življenja, (Dr. K. Ozvald), broš.	40
Socialna zaščita dece in mladine, (France Goršič), broš.	65
Spol, ljubezen — materinstvo, (Prof. Dr. Zahor), trda vez.	35
Spisovnik, ljubavnih in ženitovanskih pisem, broš.	35
Srbska početnica, ali priručnik za učenje cirilice, broš.	45
Strokovne organizacije v Sloveniji, broš.	25
Svetovna vojna in odgovornost socializma, (E. K.), broš.	50
Splošna zgodovina socializma in socialnih bojev, (Maks Bear), III, IV, in V. del, vsebuje a) Novejša doba, b) Doba od 1750-1860 in c) Najnovejšo dobo, vsi trije zvezki skupaj, broš.	1.50
Temeljni vere, (R. G. Ingersoll), broš.	25

Uvod v Budhizem (Joseph Suchy)

Vladar, (Nicola Michiavelli), broš.	40
V novo deželo, (E. K.), broš.	25
Za staro pravdo, (Fran Erjavec), broš.	35
Zbirka rudarskih in fužinskih izrazov, (J. Bežalj), broš.	20
Zakaj bog ne ubije hudice? (M. Babcock), broš.	25
Zdravje in higijena, Koristi navesti o spolnih zadevah, broš.	50
Zakon Biogenije, (J. Howard Moore—I. Molek), ponavljanje fizičnega in duševnega rodovnega razvoja pri živalih in človeku, vez.	1.50
Zgodovina socializma v Srbiji, (Fran Erjavec), broš.	15
Zgodovina Srbov Hrvatov in Slovencev, (Ant. Melik), I. zv., broš. \$1.25, vez.	1.75
I. in II. zv. skup., broš. \$2.25, vez.	3.00
Zivčevje človeka, (Dr. Alfred Šerko), ilustrirana, vez.	2.50

RAZNO.

KOLENDARJI

Ameriški družinski kalendar, letnik 1916, vezan	40
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1922, vezan	1.00
letnik 1924, vezan	75
letnik 1925, vezan	75
letnik 1927, vezan	1.00
letnik 1928, vezan	1.00
letnik 1929, vezan	1.00
letnik 1930, vezan	1.00
letnik 1931, vezan	1.00
letnik 1932, vezan	1.00
letnik 1933, vezan	1.00
letnik 1934, vezan	75
letnik 1935, vezan	75
letnik 1936, vezan	75
letnik 1937, vezan	75
letnik 1938, vezan	75
letnik 1939, vezan	75
letnik 1940, vezan	1.00
letnik 1941, vezan	1.00
letnik 1942, vezan	1.00
letnik 1943, vezan	1.00
letnik 1944, vezan	1.00

Kolektor Cankarjeve družbe

Ilustrirani in izredno zanimivo vsebino:	2.00
letnik 1930, broš.	50
letnik 1932, broš.	50
letnik 1934, broš.	50
letnik 1936, broš.	50
letnik 1937, broš.	50
letnik 1938, broš.	50
letnik 1939, broš.	50
letnik 1940, broš.	50

Informacije o dobavi državljanskega Zedinjenih držav

Proletarec, vezani letniki 1919-28, vsak	3.00
--	------

Naročilom priložite poštne ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke. Pri večjih naročilih popust. Kdor želi vezane knjige, je cena toliko višja kolikor znaša vezba.

NASLOV:

PROLETAREC	2301 S. Lawndale Avenue	CHICAGO 23, ILL.
------------	-------------------------	------------------

Preuredba naslovov

Poštna uprava želi vedeti, kaj delate in kako vam gre. Če vam je všeč, pošljite pošto ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke. Pri večjih naročilih popust. Kdor želi vezane knjige, je cena toliko višja kolikor znaša vezba.	25
---	----

Velika udeležba volitev

V čikaškem okraju (Cook county) se je za zadnje volitve registriralo blizu dva in pol milijona volilcev.	40
--	----

Odpovedani vojni kontrakti

Vojni in mornarični departement sta do 31. oktobra odpovedala vojnih naročil v skupni vsoti 21 milijard dolarjev.	40
---	----

Pariški tisk

Sedaj izhaja v Parizu 12 jutranjih dnevnikov, pred vojno pa jih je bilo šest.	40
---	----

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.	40
--	----

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.	40
---	----

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavno Zed. Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižice je samo 50 centov + poštne vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca	2301 S. Lawndale Avenue	CHICAGO 23, ILL.
----------------------	-------------------------	------------------

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio ura v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles.	40
---	----

PRISTOPAJTE K

||
||
||

From Workers to Relief Takers

It has been estimated that in a period of three years after the war is over the bill for unemployment relief will be 14 billions of dollars.

That, we submit, is a gloomy forecast. Yet there are many indications that it is not beyond the probabilities.

We don't know how many workers remember the public attitude toward relief-takers during the dismal decade that ended only when the waste of war again created an unholly demand for human labor. But we do. We recall that there were men of prominence who "sold" the idea that the unemployed were loafers who "wouldn't work if they had a job." We remember, too, the reluctance with which relief was doled out—how first the unemployed were given cast-off clothing and indigestible food, how they were forced to work in winter's cold for an additional 5 cents per hour, how they were kept from freezing, not by being supplied with coal, but by fuel from a municipal woodlot.

And we also recall that the unemployed were browbeaten in their political life and forced to vote as the dole-givers dictated by hints and veiled threats. We remember that because out of it came the Hatch Act, which now restricts the political activity of millions of citizens.

We see the prediction of unemployment relief as a negation of the freedom for which we are now told the war is being fought. For the people who will do the giving will be the masters of those who will be forced to do the taking.

We also see the sour promise of unemployment as a bitter assurance that this will be master's nation after the workers have served, sacrificed and died to win it. We say this because—

There will be no unemployment in a free world. There would be only leisure—and plenty for all if workers were not exploited to produce profits for an owning class.—Reading Labor Advocate.

IN THE LABOR WORLD

The Canadian Congress of Labor, counterpart of CIO, at its recent convention, endorsed the Cooperative Commonwealth Federation as its political action arm. Chief opposition came from the Communists, who are supporting old-line Prime Minister Mackenzie King, and from the Catholics, who sought to whittle down Socialist strength. A "labor" paper in Ohio, the Dayton Labor Union, has been circulating the entire labor press of the country (several thousand papers) with reprints of editorials attacking PAC. The St. Louis Globe-Democrat now reveals that the editor of the paper, John E. Breitenbach, who signed the editorials, has long been a Republican wheelhorse. In 1940 the Bricker-for-Governor clubs filed a campaign statement showing a total of \$12,091.19 paid to Breitenbach for advertising, expenses etc. In 1942 a total of \$14,004.81 was spent for advertising, expenses and other miscellaneous items.

Disease Checked in Armed Forces

As we have repeatedly stated in the past, the medical profession has done a grand job in this war. Take these figures giving the results of a survey just made by a Washington newspaper in the District of Columbia:

During the last war 90,361 District men registered for the draft. In this war the total went up to 203,107.

In this war 478 District men have been killed by the enemy. In the last war the District lost only 146.

So far the showing is in favor of the last war, but consider this additional fact: In this war only 51 District men have died from disease and accidents. In the first World War 513 District men died of disease.

Thus the total losses in the last war were greater than in this war, although this time more than twice as many men are in uniform, and that is due to the fact that he have checked disease in a score of ways.

Sometimes we criticize the medics for their opposition to a national program which would insure proper care for all—rich and poor alike—but, nevertheless, we take our hats off to them for what they are doing to safeguard our fighting lads.

Who Is To Control Natural Resources?

By SCOTT NEARING

Recent news stories reported a Soviet request for an oil concession in northern Iran. The press on Oct. 18 carried a statement of the Iran government refusing to consider the matter until after the war. This episode brings to the fore one of the most important economic issues facing the peoples of Europe: Who is to control natural resources?

Oil is one of the strategic natural resources. Those who control oil reserves hold the key to production and military success.

Oil reserves are unequally distributed in Europe. Practically the whole of west and middle Europe is oil-less. It is in east Europe, around the Black Sea and Caspian Sea that the oil reserves lie. The oil territory also extends into Arabia, Mesopotamia and Iran.

European oil production before World War II began gives a good idea of distribution of oil reserves. The figures are from the Statistical Year Book of the League of Nations for 1938-39.

Production of Crude Petroleum and Shale Oil 1938	Percent of Total
USSR	28,859,000 77
Roumania	6,603,000 18
Germany	552,000 1.5
Poland	507,000 1.4
Estonia	140,000 0.3
Britain	132,000
Albania	127,000
France	80,000
Austria	63,000

There have been some changes since these figures were published. Both Germany and Britain are reputed to have increased their oil production. But the essential fact remains that Europe's oil lies in the east.

Prewar control of European oil reserves was chiefly in Soviet hands, with Roumania (largely British) the important secondary factor. The Anglo-American oil agreement (1944) aimed to dispose of the Arabian oilfields on terms satisfactory to both parties and thus avoid American monopoly of the oil in Saudi-Arabia. In Mesopotamia and Iran oil reserve control was chiefly British.

Soviet-British joint occupation of Iran as a maneuver to check the Nazis gave the Soviet government a virtual sphere of influence in northern Iran while the British retained their sphere in southern Iran.

During the past three months the Red Army has occupied Roumania and a substantial part of Poland. Moscow concedes independence to both countries, but insists that the government set up there shall be friendly to the Soviet Union.

Results of such a policy, in terms of oil reserves: USSR, including Estonia, and friendly governments of Roumania and Poland, will control 97% of the areas from which prewar Europe produced oil. In short, the Soviet Union will be the oil producer of Europe. If, in addition, the Soviet Union can secure oil reserves in western Asia its position will be correspondingly strengthened.

The United Federal Workers this week became the only national labor organization headed by a woman. At the union's convention in New York, delegates elected Eleanor Nelson, former secretary-treasurer, as president.

THE MARCH OF LABOR

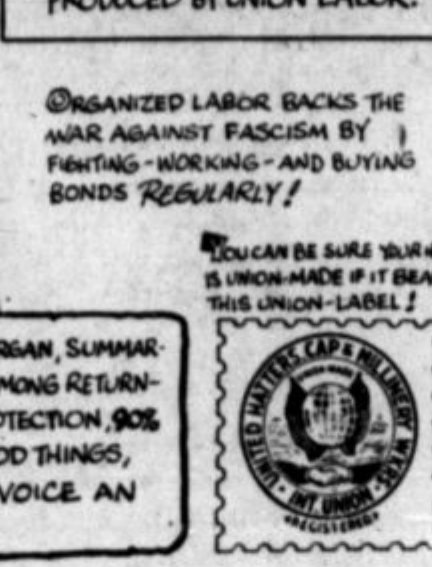
IN 1942 ALONE, 1480 MINERS WERE KILLED AND 70,500 INJURED.

85% OF ALL WEAPONS USED BY OUR FIGHTING MEN ARE PRODUCED BY UNION LABOR.

"IRON AGE," STEEL INDUSTRY ORGAN, SUMMARIZED THE RETURNS OF A ROLL AMONG RETURNING VETERANS: "FOR JOB PROTECTION, 90% SAID UNIONS WERE VERY GOOD THINGS, SINCE THEY WERE THE ONLY VOICE AN EMPLOYEE POSSESSED."

ORGANIZED LABOR BACKS THE WAR AGAINST FASCISM BY FIGHTING - WORKING - AND BUYING BONDS REGULARLY!

YOU CAN BE SURE YOUR UNIT IS UNION-MADE IF IT BEARS THIS UNION-LABEL!

Child Labor Is a National Problem

In Appealing to Legislatures to Strengthen State Laws, Katherine Lenroot Is Following the Wrong Path

We don't like to take issue with Katherine Lenroot, chief of the Children's Bureau. We certainly don't mean to question her devotion to the children of America. However, we feel she is making a serious tactical mistake.

Recognizing that the increase in child labor during this war has been appalling, and fearing that conscienceless employers will endeavor in peace times to continue the exploitation of the little ones, Miss Lenroot appeals to the state legislatures, which will convene next January, to enact laws establishing minimum standards—no child under 16 to be employed in manufacturing and other hazardous occupations and the same limitations to be applied to non-hazardous occupations during school periods.

No one can object to those standards. But experience has taught us that the states will not do the job. Some will establish high standards; others will insist on miserably low standards.

This should not be tolerated because, after all, a child does not belong to some particular locality or state. It is the nation's most precious asset, and the nation should see that it is not neglected.

At one time the Supreme Court held that Congress was without authority to pass a Federal child labor law. To meet that situation a constitutional amendment was submitted to the state legislatures. It would have been ratified within a few months if the textile industry of the South had not launched one of the most despicable propaganda campaigns in the history of our country.

Nevertheless, at the end of 20 years 28 states have ratified the amendment. If eight more can be induced to take favorable action, it will become a part of our Constitution.

Even if the amendment is not ratified, there is every reason to believe that a strong Federal child labor law would be sustained by the Supreme Court as now constituted. In fact, that tribunal has already reversed the decision which knocked out the Federal child labor law passed during the Wilson administration.

In view of all these facts, why not follow the straight and sure path? Instead of asking for the enactment of state laws, why not place the entire problem before Congress?

Perhaps we should add that forbidding the employment of children at a tender age is not sufficient. We must see that they are properly fed, clothed and housed. Canada's solution takes the form of family allowances. That's good, but a better way would be to increase "Dad's" wages. If the workers are given proper pay, they will take care of their families without any help from the state. — Labor.

BELGRADE RECOVERING FROM WAR WOUNDS

WASHINGTON.—Under the tutelage of the National Liberation Committee for Serbia, Mihailo Ratkovick-Solar was appointed mayor of Belgrade and chairman of an executive committee for the civilian administration of the city's affairs, until regular elections can be held. The Free Yugoslavia radio said in a recent broadcast reported to OWI.

The new cabinet headed by Ratkovick immediately started the reorganization and re-construction of a badly ruined Belgrade, the broadcast said.

Belgrade's newspaper "Politika" has resumed publication, the broadcast said, and appeared in its former size. The first issue featured the speech Tito made to liberated Belgrade, and statements by Lieut. Gen. Koca Popovic and Lieut. Gen. Petko Dapcevic, who led the Yugoslav units in the battle for Belgrade. Later issues carried an article by Dr. Ivan Ribar, president of AVNOJ, the broadcast related, and the people "greeted the appearance of "Politika" with great joy and scramble to get copies of the paper."

A November 3 broadcast by the Free Yugoslavia radio revealed that foodstuffs are being distributed to the emaciated people of the capital, and "labor battalions are being sent to collect food in Banat and other liberated parts of Serbia" for the capital. Prices for food have been fixed by the executive committee, coal supplies are beginning to reach the city, almost half of the electric utilities are already functioning, some streetcars were put back into operation, repairs of private and government buildings were started, with the youth of Belgrade willingly volunteering for cleaning up the debris, while the streets are becoming more lively and markets are beginning to fill with goods, the broadcast related.

A November 7 broadcast by the Yugoslav radio, as reported to OWI, revealed that the capital's cinemas have reopened showing Soviet films to capacity audiences. "Long queues stand in front of all open cinemas and all performances are accompanied with great manifestations," the broadcast said, adding that the "shows are free."

Men, as well as women, are often led by their hearts than their understandings.—Chesterfield.

The reason roosters crow before anyone is up is because they won't dare open their mouths after the hens awaken.

1,500,000 MEMBERS IS GOAL OF HEALTH PLAN

Will Soon Do Annual Business Of \$75,000,000, Mayor F. H. LaGuardia Predicts

NEW YORK. — Over 1,500,000 members and an annual turnover of \$75,000,000—that is the three-year goal of the Health Insurance Plan of Greater New York visioned by Mayor F. H. LaGuardia, who is largely responsible for creating the organization.

Every person in Greater New York whose income does not exceed \$5,000 is eligible for membership and to receive medical service of every kind. Subscribers will pay 2 per cent of their annual salaries, or wages, and their employers are expected to contribute an equal amount.

One of the main tasks of the organization, Mayor LaGuardia said this week, will be to secure cooperation of the five hostile medical societies.

PEACE LOVERS

Under the domination of the Big Three, plans are being drawn up for a postwar peace organization. Membership will be open to "peace loving nations." Which are the peace loving nations? Here's the historical record of the relationship the United States has had with Great Britain and Russia:

During the French and Indian War (1775) America sided with the British. During the Revolutionary War (1776) America was against the British. In the War of 1812 the United States was against the British. During the Civil War (1861-1864) United States opposed the British. In the Russo-Japanese War (1904) United States sympathized with the Japanese. During World War I (1914) the United States sided with the British and Russians. In the Bolshevik Revolution (1917) United States was opposed to the Russians. At the beginning of World War II (1939) United States sympathized with the British and was opposed to the Russians. In 1941 the United States sided with the Russians as against the Finns. With the entrance of United States into World War II United States became an ally of the British and Russians.—The Call.

"EDELWEISS"—THE FIGHTERS AGAINST THE HITLER YOUTH

The first signs of the disintegration of the Nazi regime can be found in the loss of support among the youth of the country, especially those between 15-18. This generation grew up under regimentation and has begun to rebel against it. Last year a student riot occurred at the University of Munich which the Gestapo had to quell by gunfire and the execution of several students. Gestapo chief Himmler complained about the "wild boys gangs" that roam the countryside and beat up Hitler Youth leaders.

In Vienna this guerilla warfare against the Hitler youth began about two years ago and the first group called itself Edelweiss. That name has spread throughout Germany and it is borne by the groups of apprentices and young workers in Hamburg, Leipzig, Hanover, Bremen, Frankfurt, Essen and Cologne.

MONARCHICAL SOCIALISM IN ITALY?

Crown Prince Umberto, Lieutenant General of the Realm, seems to be a shrewd monarch; he is moving leftward with the Italian masses. He told Herbert L. Matthews of the N. Y. Times that he finds Communist Togliatti "clever, agreeable, and easy to discuss problems with."

"The Prince spoke pleasantly about communism, socialism, and Italy," Matthews reported; Italian Communists "are not at present anti-monarchist." Umberto saw no reason why Italy cannot go leftward under a monarchy, like the monarchies of England, Sweden, Norway, and Denmark."

MORE HARD COAL

Like so many other alarming forecasts, predictions of a slump in hard coal production turn out to be "all wet." Output is 1,900,000 tons ahead of last year at this time. During recent weeks coal diggers have turned out an average of 1,188,000 tons, compared with 960,000 tons in the late months of 1943.

Abolish The Electoral College

One of the things progressive forces in the United States should combine to do after the war is to work for the abolishment of the electoral college. The electoral college is a relic from the first days of our Republic. It is said that George Washington was mainly responsible for its adoption, his purpose being to prevent the development of political parties, of which he seems to have had a horror. Although the plan was adopted, it never worked as he thought or hoped it would, for political parties sprang up while he was still in office and even within his own Cabinet, and beginning with the election of his successor, John Adams, every Presidential election has been on the basis of party division.

The electoral college system, however, remains with us to this day, and useless and outmoded—and dangerous—as it is, it is under this system that we supposedly elect the two highest executives in the land every four years. We say "supposedly elect" because actually we do not vote for a President and Vice President of the United States, but for a group of "electors" who, theoretically are pledged, or at least supposed to cast their votes in accordance with the wishes of the majority of the voters in their State. However, there is nothing in the law to compel these electors to vote in accordance with the popular vote in their State—they may be elected on the assumption that they will cast their vote in the electoral college held in December following the election for candidate Smith, but nothing can prevent them from voting for candidate Jones instead, or for anyone else who meets the constitutional requirements as to citizenship, age, etc. This has happened in three Presidential elections already, and could happen again, thwarting the will of the people.

There has been a number of attempts made to rid the nation of this antiquated—and dangerous—system, but nothing has ever come of them. Even now Congressman Emanuel Celler of New York has a bill pending in Congress which he introduced on June 15th of this year the purpose of which is to amend the Constitution to provide for direct elections by the people instead of the indirect electoral college method. His bill—House Joint Resolution 297—seems doomed to die with the passing of the present Congress at the end of this year but he will probably renew it in the new Congress which convenes in January, and given enough popular support it could pass.

Once every voter realizes that the amendment provided for in his bill is vital to the perpetuation of our democratic form of government, it will get that popular support.—The Brewery Worker.

Improving Social Security Plan

Although Britain's new Social security plan is slightly inferior to the Beveridge proposals, it represents a marked improvement on the present system and is vastly better than our own limited program. Like the Beveridge plan, the new British proposals attempt to provide protection against all types of insecurity, whether resulting from unemployment, old age, sickness, motherhood, large families, or death of the family breadwinner. Provision is also made for an improved national health service, for training pay for jobless workers, and for free milk and meals for school children. Benefits are, on the whole, more liberal than at present although somewhat less adequate than those recommended by Beveridge. No effort is made, as in the Beveridge plan, to base benefits and family allowances on minimum subsistence levels so as to be certain that every British child is adequately nourished and provided with the necessities of life. In defending the decision of the British government to cut family allowances, retirement pensions, and widows' benefits below subsistence levels, the New York Times declares that "the danger today... is chiefly... of forgetting the efforts of... benefits in reducing the incentive to find useful work." It warns also that "excessive taxes can reduce the total production upon which the welfare of all of us depends." This thesis is still a popular one in extreme reactionary circles in America, but the important fact about the British plan is not its concessions to conservative economic notions but its full recognition that no modern state can risk the discontent and misery that arise from undernourishment, preventable sickness, lack of educational opportunity, and insecurity.—The Nation.

Hull and Argentina

The following taken from Accion Libertaria, underground publication of Argentina, throws a revealing light on the reaction caused by the moves of the American State Department in Argentina. It helps too to indicate what is behind the recent move of Argentina in putting its weight behind the calling a session of the Pan-American union.

The latest international incident has given a huge impetus to official propaganda, creating the fictitious impression of a spontaneous mass government in favor of the government. The speech delivered by Foreign Minister General Paluffo on June 26, and the memorandum of Cordell Hull published on the same day have greatly favored nationalistic agitation by the government. Utilizing government facilities and demagogic slogans under the pretense of defending "national sovereignty," the government has succeeded in paralyzing all possible internal opposition and in promoting a large popular mobilization, which has been presented as a plebiscitary support in favor of the government clique.

In this respect, the attitude of the American State Department, far from weakening the internal position of the Argentine government, has strengthened it considerably. The strong anti-imperialist feelings of our people, as a consequence of many years of propaganda by the left wing parties, has been utilized by official propaganda in an effort to direct it toward the support of the militarist plans of Peron. The government tries to impress upon the people that "we are self-sufficient," that "we shall not yield to the Yankee pressure," that all sacrifices have to be made "in defense of our sovereignty," etc., thus creating an atmosphere that favors the development of fascism in the country. These results give full justification to the criticism raised in the U. S. against Cordell Hull's policy toward Argentina, and on the other hand gives no support at all to the liberal and democratic forces which are still predominant, in spite of suppression and coercion.

Cordell Hull's policy has not been characterized by its democratic gestures. His support of Darlan and Giraud against the resistance movement of the French people; the protection accorded the Italian monarchy; his patronizing attitude toward Franco—these do not create any faith in the anti-fascist aims of the present Yankee diplomacy.

In the American continent this policy expresses itself in the support accorded to Vargas and other American dictators. It is natural, therefore, that his opposition to the Argentine dictatorship should not inspire any confidence. The Yankee government has done nothing to encourage the democratic elements in this country, and its belated attitude toward Farrell's government favors the latter, as it stimulates nationalistic passions. Against the reactionary policy of the "plutocracy and of our native nationalism, we must reaffirm the fraternity of all free peoples.—(From The Call.)

BIG HOUSING PROJECT IS PLANNED FOR HARLEM

NEW YORK.—Harlem, which has a larger Negro population than any community in the world, also has the worst housing conditions. To help relieve the situation, the Metropolitan Life Insurance company plans to erect a \$5,000,000, modern, park-like residential community for 1,200 families, to rent at \$12.50 a room.